

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת אחרי-מות קדושים ל ניסן - ו אייר | דף היומי - זבחים ב - ח | משנה ברוה - ממחילת סימן ש"ו עד סעיף ט"ו | מוסר - תורת הבית פרק ז' מ"אכן על חלקי" עד תחילת פרק ט' יעשה נבאר אודות העשר" | קנין חכמה - פרק ה משנה ד עד משנה ו

יום המישי כ"ז ניסן תשע"ח | פניני פרשת תזריע מצורע | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה"

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	18:31	18:47	18:41	18:41	18:30	18:40	18:48	18:42	18:31
יציאת שבת	19:45	19:47	19:45	19:47	19:45	19:46	19:46	19:45	19:45
ר"ת	20:24	20:21	20:23	20:23	20:23	20:22	20:23	20:19	20:24

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העלונים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

הבית - ברוך ילדים, האשה עמדה לקרום. התחננה לעזרה. שיושיט יד, יעזור בהאכלה ברחצה ובהשכבה. אבל הבעל 'תורתו אומנותו', סדר יומו מחושב עד כלות, אין לו דקה פנאי. "אדרבה", אמר, "אשאל את ראש הישיבה" עד כלות, אין לו דקה פנאי. "אדרבה", אמר, "אשאל את ראש הישיבה"

מרחן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על ילדים ושלום בית

במי מריבה], עמדו וגזרו 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו' (שמות י"א, כ"ב). ולבסוף, בגלל גזרה זו עצמה, הצילתו בת פרעה וגידלתו בארמון [כדי שילמד טכסיסי מלכות להכשירו לגאולה (ראב"ע שמות ב, ג)]. ונמצא שבגזרתו התקיים רצון הבורא אותו ניסה להפר.

כיוצא בכך, יוסף חלם חלומות נבואיים ואחיו בקשו להפירם: "המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו" (בראשית ל"ז, ח'), ומכרוהו לעבד "ונראה מה יהיו חלומותיו" (שם, כ). ולבסוף על ידי כך נסבב שיהיה המשביר להם ולכל מצרים: "אתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב" (שם נ', כ').

המן הוא שנתן את העצה להמית את ושתי (מגילה י"ב ע"א) שעל ידה הומלכה אסתר. והוא שיעץ שהמלך יוכל להרוג גם בלי להיוועץ בשרים (הגרא"א אסתר א, טז), ועל סמך תקנה זו נהרג המן עצמו. והוא שהכין את העץ שעליו נתלה בעצמו, והוא שבנה את הבית המפואר שניתן למרדכי.

וספרו (שבת קיט ע"א) שהאצטגנינים אמרו לאותו נוכרי שיוסף מוקיר שבת יכנוס כל נכסיו. מה עשה? מכרם וקנה בהם מרגלית. קבעה במצפתו, וכשעבר על הגשר הפריחתה רוח לנהר ובלעה דג. קנאו יוסף מוקיר שבת והתעשר עושר רב. אם לא היה מוכר נכסיו, איך היו עוברים לידי? ובמכירתם, פעל הגזרה.

וספרו (סוכה נג ע"א) ששלמה המלך ראה שמלאך המוות עצוב, שנשלח לקחת נשמת שני סופריו של שלמה. מסרם לשדים שישאום ללז, ששם לא היו מתים. למחרת ראה את מלאך המוות שמח. סיפר לו שאמש היה עצוב, משום שנגזר עליהם למות במחוז לז, ואיך יגיעו לשם. שלחם שלמה, ונטל נשמתם.

וספרו (בבא בתר איב ע"ב) שמר בר רב אשי קיבל איתות ממרום שיהיה ראש הישיבה. פנה לשם, עד שהגיע, החליטו להכתיר את רב אחא מדפתי.

המשך בעמוד 7 <<<

"אשה כי תזריע וילדה זכר" (ויקרא י"ב, ב')

בית ברוך ילדים, האשה עמדה לקרום. התחננה לעזרה. שיושיט יד, יעזור בהאכלה ברחצה ובהשכבה. אבל הבעל 'תורתו אומנותו', סדר יומו מחושב עד כלות, אין לו דקה פנאי. "אדרבה", אמר, "אשאל את ראש הישיבה". ודאי יצדיקו, בלא ספק.

וצדק. רבינו שמע בכובד ראש, כדרכו. שתק מעט, כדרכו, וענה: "אתה צודק. אין לך פנאי. גם היא צודקת, היא חייבת עזרה. לכן, אל תתפלל תפילת שחרית. כך תתפנה לך שעה, ותעזור בה לאשתך".

נרתע: "הראש ישיבה צוחק עלי?"

ורבינו השיב: "אני לא צוחק, אני בוכה! למה לא תבין שלעזור לאשה חשוב לא פחות מתפילת שחרית?? למה לא תבין שזה לא ביטול תורה, אלא קיום תורה?? על כך אני בוכה!..."

(מפי השמועה)

קיצוצים בתקציב הישיבות

כשהיו קיצוצים חדים בתקציב הישיבות, התאוננו ראשי הישיבות בפני רבינו, והשיבים: "תמיד, מעז יוצא מתוק, ומהגזרות באה ישועה. היתה גזרת 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו', ומה היה לבסוף? יצא משה רבינו!..."

הציעו: אם כן, אולי כדאי להפסיק לקבל תמיכה מהממשלה, כי במצב כזה, שהם נותנים מעט כל כך ודרישותיהם הולכות ומחמירות, לא שווה להתעסק עמם.

אמר: "זו האמת וכך היה ראוי לנהוג - אבל הרי אין מטרם לחסוך בכספים, אלא להציק לעולם התורה. כסבורים הם שבמניעת תקציבים הם מציקים מאד, ומסתפקים בזה. אבל אם יפסיקו ליטול מהם תקציבים, יחפשו אפיקים אחרים להציק, ויטענו לעיקר הלימודים. לכן כדאי להמשיך לקבל את התקציב הזעום, שיחשבו שבכך הם מציקים נוראות, ויסתפקו בכך..."

(כאיל תערוג, לך לך וישב תשע"ז)

"רבות מהשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום" (משלי י"ט, כ"א)

לא זו בלבד שלא יעלה בידו להפר עצת ה', אלא שפעמים רבות אדרבה, במעשיו הביא להקמת עצת ה'. דוגמא לדבר: פרעה, שאמרו (סוטה יב ע"ב) שהאצטגנינים ראו שיוולד מושיען של ישראל ועתיד ללקות במים [היינו

נכנס אברך וביקש ברכה לבני ביתו, אמר לו רבינו: "עמו למדתי הרבה, כי אביו נתן סנדק לכולם, ולא היה לו עוד למי לתת ורבי בינוש פינקל אמר לו שיתן לי, וזה היה הסנדק הראשון שלי. ולימים, אביו בא וביקש שכיון שאני הסנדק - שאלמד עמו, וזו טענה. ולמדתי עמו"

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א על סנדקאות, עשירות ובריתות

ובסנדקאות יש עשירות כמבואר ברמ"א יו"ד רס"ה סי"א.

אמרתי לרבינו: שאלתי את מרן הגרא"ל מי היה הסנדק שלו, והשיב: "המוהל שלי (ונקב בשמו) היה צדיק גדול". ע"כ. האם גם מוהל צדיק גדול משפיע על התינוק? "כן. הסנדק שלי היה אבא זצ"ל, כי לא רצה שחלילה תהיה עוגמת נפש למשתתפים, כי היו שם כמה תלמידי חכמים וכאשר לא יתן להם אלא רק לאחד מהם, יכול להיות צער. היו: א' הרב דפינסק - ר"א וולקין. ב' רבי שמואל וינטרויב. ג' התורה תמימה. ד' אדמו"ר פלוני, וכולם ת"ח ורבנים מובהקים, לכן לקח לעצמו".

ענייני קדימה בסנדקאות ובכיבודים בעת הברית

מה עדיף - האם מילה בבוקר זריזין מקדימין, אך אז הסנדק יהיה פחות מהודר, או להמתין והסנדק המהודר יבוא רק אחר חצות?

"סיפר לי מחותני שרבי זרח ברוורמן עשה ברית לבנו, והזמין את מהרי"ל דיסקין זצ"ל. בשעה היעודה מיד אחר הנץ, המהרי"ל לא בא, אז הוא עצמו לקח את הסנדק. אח"כ בא המהרי"ל ואמר לו איר אאר גוט גיטאן (עשית כראוי). אם כן דעתו שזריזין עדיף מאדס גדול. אכן שם אפשר שסבר שגם הוא אדם גדול, ואף שמהרי"ל גדול ממנו בזה זריזין עדיף, אבל אפ' יש שניים, אחד גדול ואחד לא - הרי טובת הילד שיהיה אדם גדול, ולכן דעביד כמר וכו' ואיך שירצה יעשה".

ושבו הוי עובדה. פלוני הזמין תלמיד חכם לסנדק, אמר לו הת"ח כי יוכל להגיע רק אחרי

השיעור בשעות הצהריים - האם יעשה את הברית בשעה מוקדמת עם סנדק אחר איש פשוט, כי זריזין מקדימין למצוות, או יאחר למען הסנדק החשוב? אם אכן סנדק חשוב, הווי הידור בעצם המילה, וא"כ זה שייך לנושא של זריזין עדיף מהידור, או שמא סנדק לא שייך לעצם הידור במילה? ורבינו השיב: "זריזין עדיף".

ר"מ בשיבה, אם יעשה את הברית לבנו בבוקר, לא יוכל לומר את השיעור ויהיה ביטול תורה דברים, ואם יעשה בצהריים יוכל לומר את השיעור: "התורה ציוותה עליו זריזין מקדימין למצוות - ואינו צריך לעשות חשבונות".

סנדק צדיק זו מעלה לילד, מהו בצדיק זקן שעתה אינו בדעתו כלל - האם גם זה מעלה לילד? - "כך מקובל שגם כהאי גוונא זו מעלה לילד".

אם אביו אינו מקפיד אם לא יתן לו את הסנדק, למי יתן - לאביו או לאדם גדול?

"אם אביו היה מקפיד - אב קודם, אבל כיון שאינו מקפיד, הרי בשו"ע יו"ד סי' רס"ד, כתוב לתת לגדול וזה עדיף".

עניינים שונים בכיבוד סנדקאות ועוד

פלוני שאל כי מכבדים אותו בסנדקאות, ואינו רוצה לקחת מחשש גאווה, ומאיך כמה גדול ענין של סנדק.

"מה שלא רוצה לקחת את הסנדקאות זה גם גאווה. שיקח את הסנדקאות". שאלתי: האם רבינו מסכים לקבל ב' פעמים סנדק אצל אב אחד? "ה'חזון איש' לקח ב' פעמים, ואמר שמה שנאמר ברבי יהודה החסיד שלא, נאמר על האב ולא על הסנדק. אבא זצ"ל לקח, ובסוף ימיו נמנע ואמר שהרי זו צוואת רבי יהודה החסיד, ואפשר שזה היה גם תירוץ כי לא היה לו כח. אבל היתה משפחה אחת שהיו שם קפידות, ושם לקח כמה פעמיים. הנה נכדי המשך בעמוד הבא <<<

"אשה פי תרע וילדה זכר" (ויקרא י"ב, ב')

נכנס יהודי שנוסע לחו"ל לענין נחוץ מאוד, ואשתו לפני לידה, וביקש ברכה שלא תלד עד שישוב.

"אין ברכה כזו! היא תלד ברגע שנועד ללידה!"

בהזדמנות אמר לי רבינו: "כאשר בישרתי לחזון איש על לידת בתי הבכורה, הוא ברכני שהיא תהיה אשת חבר", אבל רבינו מברך שתהיה בת תלמיד חכם, לכאורה זו ברכה לאבא. "החזון" אמר כי זה תואר ומהות של הבת עצמה, וגם, שאם אביה תלמיד חכם זו ברכה לה" (א.ה. והחזון"א לא בירך בת ת"ח, כי היא כבר בת ת"ח).

"זכיום השמיני ימול" (ויקרא י"ב, ג')

כל ענייני סנדקאות, הנהגות, עצות והוראות

למי שימש רבינו כסנדק לראשונה?

נכנס אברך (הרב בורר שיחי), וביקש ברכה לבני ביתו, אמר לי רבינו: "עמו למדתי הרבה, כי אביו נתן סנדק לכולם, ולא היה לו עוד למי לתת, ורבי בינוש פינקל אמר לו שיתן לי, וזה היה הסנדק הראשון שלי. ולימים, אביו בא וביקש שכיון שאני הסנדק - שאלמד עמו, וזו טענה. ולמדתי עמו". שאלתי: מה טעם שרבינו מוסר כוחותיו כל כך לסנדקאות, מאי כולי האי?

"זה מכפר על כל עוונותיו. החזון"א היה נוסע גם לסוף ארץ ישראל, לא בשנים אחרונות".

המשיך רבינו לפתע וסיפר: "היתה ברית והמוהל אחר, וסברתי כי הגיעה שקיעת החמה. ואמר אבי הבן כי לדעת הרב עובדיה עדיין נחשב לפני שקיעת החמה, אמרתי לו א"כ שהרב עובדיה יהיה הסנדק. והנה, היהודי שהסעיני בדרך בחזרה, שאלני מנא לי שהילד פסול (כי הוא ידע כן), והיה זה לפלא". אם רבינו ידע שהילד פסול, האם לא ייקח סנדק? "מה הילד אשם". אבל במעשה הנ"ל כנראה לא הגיעה לילד או לאביו סנדקאות זו.

מי הוא המושג, שעשירות בכסף חשובה אצלו יותר מעשירות ברוחניות?

שמעתי פלוני שואל: "רבינו היה סנדק הכי הרבה בעולם, ואין לרבינו אפילו דירה משלו?"

"שאלו את אבא: הרב משמש כל כך הרבה בסנדקאות והיכן העשירות? והשיב, ספרי קהילות יעקב" זו עשירות, פירוש עשירות ברוחניות. (אמרתי לרבינו, שאני שמעתי כי הוא אמר שהעשירות היא בנו היחיד, וגם בנותיו וחנתיו גדולי התורה. "לא שמעתי מזה").

האם למי שמרגיש את הרוחניות נותנים עשירות של רוחניות, ואדם אחר שהעשירות הגשמית חשובה אצלו יותר, יקבל עשירות בכסף?

"מי אינו מרגיש עשירות ברוחניות, אלא אם כן הוא מושג, ולגבי מושגים ברכת סנדק לא מגיע להם כלל".

שאלתי: האם יש מקור לכך שסנדק יש לו כח מיוחד לברך, כך אומרים אנשים? לי לא ידוע דבר כזה.

התכבדתי בסנדקאות. ושמעתי פעם מפי רבינו ששייך לחשוב (בשם החיד"א) על ג' דברים: א' שיהיה צדיק, ב' שישמור בריתו, ג' שיתוסף בו נשמה קדושה, ורבינו אמר כי הוא מוסיף שיהיה לו אריכות ימים ושנים. ע"כ. מתי לחשוב את זה לפני החיתוך או אחרי, או בשעת החיתוך? "אין נפק"מ ואפשר בג' זמנים הללו".

בא אלי אברך בבהלה, וסיפר על תופעה המתרחשת בביתו מזה כמה ימים, הגורמת לחרדה לו ולבני ביתו, והם אינם מוצאים לה פתרון: "ציפור גדולה נכנסת אלינו לסלון הבית, כשאנחנו מסלקים אותה, היא יוצאת, אבל בתוך דקה-שתיים חוזרת שנית. שוב אנחנו מגרשים אותה, ושוב היא חוזרת..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על איתותים משמים

"וְשִׁלַּח אֶת הַצִּיפּוֹר הַחִיָּה" (ויקרא י"ד, ז')

יכולני לצטט בפניך את דבריו של יונתן בן עוזיאל לקמן (פסוק נ"ג), ויתכן שתמצא שם את הפתרון לתופעה של הציפור החודרת לביתך: "יונתן בן עוזיאל מתקשה: מדוע מצווה התורה בענין המצורע לשלח את הציפור השניה, ולא לשוחטה, כפי שעושים לציפור הראשונה? "ומסביר, שכיון שהמצורע נעש בגין לשון-הרע שדיבר, שילוחה של הציפור השניה נועד להזכיר לו את חטאו, שאם ישוב וידבר לשון הרע, תחזור אליו הציפור שנית, ותזכיר לו את הטרואמה הגדולה שהיתה מנת-חלקו בתקופת היותו מצורע. "לכשיזכר האדם בכך, יש סיכוי רב שישפר את דרכיו ויפסיק לדבר לשון הרע. הציפור החיה משמשת, אפוא, לתזכורת, שאם ישוב וידבר לשון הרע, היא תחזור לביתו ותזכיר לו את הדבר".

האברך שמע את הדברים, ולאחר שעשה חשבון נפש, הסכים שאכן מדברים בביתו לשון הרע, וקיבל על עצמו להתחזק בדבר. והציפור לא באה יותר.

...

"וְגַלְתָּ אֶת כָּל שְׁעָרוֹ" (ויקרא י"ד, ח')

"אינני מבין כיצד אתה רוצה שיהיו לך ילדים?" אמר מרן הגר"ח קנייבסקי - מי ששומר על פיו, שומר מצוות נפשו, ועל אחת כמה וכמה אם האדם מנצל את פיו אך ורק לעמל התורה, השי"ת משיב לו על כך בכפל כפליים, ופיו הופך להיות פה קדוש, כל מה שמוציא מן הפה - מתקיים, כמו שכתוב "ותגזר אומר ויקם לך". נוכל ללמוד זאת ממה שסיפר לנו הרב ד"ר משולם הרט:

מעשה בבני זוג שלא שמרו עדיין מצוות, ולא נפקדו שנים רבות בילדים. הרופאים חיוו דעתם שבדרך הטבע אין להם כל אפשרות להיפקד. בשלב מסוים הציע להם הרופא המטפל, לעלות לביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי ולקבל ממנו ברכה.

בני הזוג הסכימו, והבעל הגיע לביתו של הגר"ח. כשסיפר את סיפורו הביט בו הגר"ח, וראה שהוא מגודל-שיער. שערו שגלש על גבו, נראה כשל אשה... פנה אליו הגר"ח ואמר לו: "אינני מבין כיצד אתה רוצה שיהיו לך ילדים, הרי גם אתה אשה!"...

כיון שהיה זה בימי ספירת העומר, אמר לו הגר"ח שבל"ג בעומר ילך להסתפר ובירכו. והנה פלאי-פלאים; הבעל הסתפר, הברכה התקיימה, נגד כל התחזיות של הרופאים.

ההסבר לכך הוא כפי שאמרנו, שיהודי העמל בתורה בצורה נוראה בכל ימי חייו, זוכה שהשי"ת מעביר דרכו את השפע לעולם, ומה שהוא מוציא מפיו, מתקיים.

(מתוך 'ברכי נפשי' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

כשמעתי את הדברים הללו יוצאים מפי האברך, אמרתי לו: "הרי אתה עצמך אומר שיש לך הרגשה שהציפור נשלחה מן השמים, ואם כן כיצד הנך מעלה בדעתך פתרון שכזה של הריגת הציפור? וכי אם תהרגנה, תתפטר ממנה ומהרמזים שהיא מביאה עימה?"

משל למה הדבר דומה, לאדם הנוסע ברכבו, ולפתע נדלקת נורה אדומה בלוח המחוונים שלו. כיון שרק לפני שבוע-שבועיים רכש את הרכב, הוא עדין אינו בקי בכל סימני הנורות, ואינו יודע אל-נכון מה הוא הפריט במכונית העומד לפני קלקול, ושבעטיו נדלקת המנורה.

הוא ממשיך לנסוע, אבל הנורה כבית ונדלקת שוב ושוב, וביתר תכיפות, מה שאומר שהתקלה מחמירה והולכת.

הדבר מרגיז את הנהג, ומפריע לו לנהוג בשלווה. עכשיו נעצור רגע ונחשוב: וכי אם הנהג ייקח פטיש וישבור את הנורה, ויסלקנה מן העולם, תיפטר הבעיה שהתעוררה ברכב? הרי ללא ספק המצב רק ילך ויחמיר, המנוע עלול להתחמם, עד שהמכונית תיתקע לגמרי ולא תמשיך יותר בנסיעה, וגם נוסעי הרכב יכנסו לסכנה-רבתי!

אם כל מציאותה של נורה זו היא כדי להתריע מפני תקלה כלשהי במכונית, הרי הפתרון האחד-והיחיד העומד בפני הנהג, הוא להעמיד את הרכב בצידו הדרך, ולבדוק את המערכות.

ואם הוא עצמו אינו יודע לעשות זאת, עליו להזעיק איש מקצוע, או לחילופין לקרוא לרכב גרר, שיגרור את הרכב אל המוסך, ושם יבדקו את התקלה.

"גם במקרה שלך", אמרתי לאברך, "הרי עושה רושם שהציפור נשלחה מן שמיא כדי להצביע על 'תקלה' כלשהי בביתכם, ואם כן בודאי שהריגתה של הציפור לא תסייע בידך במאומה".

"ואם כן מה עלי לעשות?" - שאל האברך, כשענן של דאגה מכסה את פניו. "אם אתה חושב שאני הכתובת לדברים אלה, הינך טועה", השבתי לו, "אבל

<< המשך מעמוד קודם

ר' גדליה הוניגסברג שליט"א רצה לכבדני עתה פעם ב', אבל אני מפחד מצוואת ר"י החסיד ואמרתי לו שיכבד לרבי ניסים".

בהזדמנות אחרת אמר רבינו כנ"ל עם מעט תוספת: "ברבי יהודה החסיד כתוב שלא, וכן כתב הרמ"א. החזו"א כשבקשו ממנו, לקח סנדקאות פעם שניה, כנראה סבירא ליה שהטעם כמ"ש ברמ"א משום שעשירות תתחלק לעוד אנשים, אם כן זה לא שייך לסנדק לקבל או לא. אבא לקח, ובסוף ימי

אמר שהרמ"א אוסר, וזה היה תירוץ להתחמק. אני לא לוקח, מה אני צריך ליקח דלא כר"י החסיד. אבל אם יתעקש מישהו - אקח. החזו"א אמר לי שהעולם מקפיד בצוואת רבי יהודה החסיד רק על מה שהתקבל, אבל אבא הקפיד גם לגבי לא לצחצח נעליים לפני נסיעה, ולא לחזור לבית כשהלך כבר".

(מתוך הספר 'כל משאלותי')

פעם אחת הגיע לארץ ישראל המשגיה של ישיבת לייקווד, רבי נתן וכטפויגל זצ"ל, והוא רצה להיכנס לרבי שלום זצ"ל. התלוויתי אליו, וכשהגענו, רבי שלום היה חלש מאד והיה לו קשה לקבל אנשים, אבל הידידות שהיתה לו עם רבי נתן זצ"ל, היתה מוראדיג!

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, על מה ששווה יותר מכל הסיגופים

שמעתי מעשה נפלא מרבי משה שמואל שפירא זצ"ל, והסיפור 'מתלבש' כמין חומר לענייננו:

יהודי מפטרבורג, בשם גינזבורג, עשיר מופלג, צדיק וירא שמים, היה קונה בכל שנה את 'פתיחת ההיכל' של 'כל נדרי'. היתה לו על כך 'חזקה' במשך שנים רבות. גם אם מישהו היה מנסה להתמודד איתו, ולהעלות את המחיר, היה הוא מעלה עוד יותר, ולבסוף - זוכה.

והנה היה שם עשיר נוסף, א' גרויסער עם הארץ, שבמשך כל השנה לא היו רואים אותו, כמעט, בבית הכנסת. יום כיפור אחד הוא החליט שאם גינזבורג קונה כל שנה בכל מחיר את פתיחת ההיכל של 'כל נדרי', השנה

הוא לא יתן לו, הוא יקנה זאת בכל מחיר! ואכן בהתמודדות שביניהם העלה העשיר השני את המחיר לגובה כזה שגינזבורג לא יכול היה לעמוד בו, ולבסוף זכה!

"זכה לו, זכה לו"...

"מי שברך... בבקשה, בכבוד", קרא הגבאי, "כבודו מכובד בפתיחת ההיכל".

והוא? עם הארץ שאין כדוגמתו... לא יודע מה זו 'פתיחת היכל'... שואל את העוזר שלו, אך גם הוא לא יודע...

והגבאי קורא לעברו: "נו! נו! בכבוד! כל הקהל מחכים לכם!"

בלית ברירה הוא שואל את הגבאי: "מה זו פתיחת ההיכל?"

- "פשוט מאד, פתיחת ההיכל"

- "דבר עברית, לא טורקית!"

- "תעלה במדרגות, פתח את ארון הקודש, תוציא

את ספר התורה ותתן אותו לשליח הציבור"...

הוא ניגש ועשה 'פתיחת ההיכל'.

בסיום התפילה, כשחזר לביתו, שאל אותו עוזרו: "תמנהי על כבודו! השקעת סכום אדיר, עד שנצחת את גינזבורג על 'פתיחת ההיכל'. איך יכול אדם פיקח שכמוך, סוחר ממולח, להשקיע סכום כה גבוה על דבר שלא ידעת בכלל מהו?"

נענה העשיר ואמר לו: "אכן, באמת לא ידעתי מהו, אבל דבר אחד כן ידעתי: אם גינזבורג מתמודד עליו - סימן מובהק הוא שהעסק משתלם

וכדאי להשקיע בו! אם לגינזבורג זה טוב - גם בשבילי זה טוב!"

וגם בנדון דידן, רבותי! אם הגאון אומר על ריסון הפה שזה נחשב 'לתשובה', זה מספיק גם לנו! אם עבורו זה 'תשובה' - גם לנו זה 'תשובה'.

אם לגאון זה טוב - גם לנו זה טוב!

ה' יהיה בעזרנו, שנזכה באמת לקיים את הפסוק (תהילים ל"ד, י"ג): "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה", ונזכה לשוב בתשובה שלימה.

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאית או ספחת" (ויקרא י"ג, ב')

הנגעים האמורים כאן, היו באים על לשון הרע, כמבואר בגמרא (ערכין טו ע"ב).

פעם אחת הגיע לארץ ישראל המשגיה של ישיבת לייקווד, רבי נתן וכטפויגל זצ"ל, והוא רצה להיכנס לרבי שלום זצ"ל. התלוויתי אליו, וכשהגענו, רבי שלום היה חלש מאד, והיה לו קשה לקבל אנשים, אבל הידידות שהיתה לו עם רבי נתן זצ"ל היתה מוראדיג!

כשראה רבי שלום את רבי נתן, אזר כח לקבל את פניו, אך כיון שהדיבור היה קשה עליו, אמר לו רבי נתן: "אני אזכיר לכם את השמוע'ס שאמרתם

כשהייתם בלייקווד, עם הניגון שלכם", ופתח ואמר כך:

הגר"א כותב באגרת: "ועד יום מותו צריך האדם להתייטר, ולא בתעניות וסיגופים, אלא ברסן פיו וברסן תאוותיו, וזהו שווה יותר מכל התעניות והסגופים שבעולם!"

"וזה היא התשובה!"

אם אתה רוצה לדעת מה זה "תשובה" - תשובה היא רסן פיו ורסן תאוותיו. ודבר זה "שווה יותר מכל התעניות והסגופים שבעולם", שווה אף יותר מאלף גלגלי שלג!...

הגר"א ממשיך: "וכל רגע

ורגע שהאדם חוסם פיו - זוכה בשבילו לאור הגנוז, שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער, ובזה יכופר לו כל עוון, וניצול משאול תחתיות".

אם לאדם 'בוער' לומר משהו... עומד לו כבר על קצה הלשון... והוא חוסם את פיו - הוא זוכה לאור הגנוז, לאור כזה שאפילו המלאכים לא זוכים לו! הוא זוכה לכפרת עוונות ומציל עצמו משאול.

אחר כך המשיך רבי נתן: "הוספתם להביא קטע נוסף מדברי הגר"א: 'אבל העיקר לזכות לעולם הבא - בשמירת פיו, וזה יותר מכל התורה'."

תשמעו דיבורים: "וזה יותר מכל התורה!"

מסיים הגר"א את האגרת: "כי הפה הוא קודש קודשים!"

אי! אי! אי! "כי הפה הוא קודש קודשים!"

אלא שנשאלת השאלה: איך אומר הגר"א על רסן הפה "וזה הוא התשובה", והלא יש לנו את כל הלכות תשובה של הרמב"ם, יש לנו את כל ה'שערי תשובה' של רבינו יונה, וכדי לכפר על מעשה עבירה צריכים לקיים את כל חלקי התשובה: חרטה, וידוי וקבלה לעתיד?

התשובה לכך היא, שבוודאי יש צורך בכל התהליכים האלו, שכתבו הרמב"ם ורבינו יונה, אולם כדי לזכות לכך שהתשובה תתקבל - זה על ידי ריסון הפה והתאוות!

כשהייתי בן 15, חברי לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והבחור לא היה מסוגל לעמוד, על רגליו ונאלץ לשכב במיטתו. אחרי חודשיים של סבל החליטו ההורים לקחתו ל'חזון איש'. הם נשאו אותו על הידיים במונית, ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על הנהגותיהם המיוחדות של גדולי ישראל

הידיים במונית, ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה. כשנכנס לחדרו של גדול הדור, הורה לו ה'חזון איש' לשבת על הכסא ולהוריד את התחבושת מרגל ימין. כאשר עשה כדבריו לקח ה'חזון איש' את הרגל מלאת ההפרשות וריחות הצחנה, בחנה מצד לצד וליטף אותה כרופא רחמן, וכך החזיק מספר שניות ברגל בחום ובאהבה, והסתכל. כשסיים ללטף שוב ושוב את הרגל, בקשו להסיר את התחבושות מרגלו השמאלית, וגם אותה ליטף באהבה וברכות.

כשסיים ללטף את שתי הרגלים החולות במלוא האהבה, מסר ה'חזון איש' להורי הבחור בקבוק קטן ריק, הנושא טיקט של בית מרקחת 'רפואה' ברחוב רבי טרפון פינת רבי עקיבא. לאחר מכן הפנה אותם לרכוש את התמיסה הרשומה על גבי התווית, והורה להם למרוח אותה בלילה על הרגלים הפצועות. הם הלכו לבית המרקחת, קנו את התמיסה, מרחו, ובבוקר הוא קם על שתי רגליו בריאות! לאחר מעשה ישבתי וחשבתי: לא הייתי מתפלא אם ה'חזון איש' הורה לבית המרקחת למלא מים פשוטים בבקבוק... ברור שבכוחו לחולל ניסים גלויים, כולם חזו עין בעין ברוח קודשו, אך תמתי: מדוע היה עליו ללטף את הרגל המוגלתית?! אולם לאחר מחשבה הגעתי למסקנה הבאה:

מין ה'חזון איש' ידע שבחור זה שכב במשך שבועות ארוכים בחדרו, ולא יכול היה לעלות לבית המדרש. ברגישותו הדקה לנפש הזולת הבין ה'חזון איש' שדימויו העצמי של הבחור נפגע מכך, וכבר חש הוא מנותק מאווירת הישיבה. וכדי שביטחונו העצמי הירוד לא יהיה לו לרועץ בחזרתו לשגרה, ליטף את רגליו, כשהוא מחדיר בו את הדימוי העצמי שאבד ממנו, וכך יוכל לשוב מחוזק לישיבה.

ה'חזון איש' זצ"ל חשב על פרטי הפרטים, כדי להעניק הרגשה טובה לכל יהודי. אולם כדי ללטף רגלים חולות ופצועות, יש צורך באהבת ישראל עצומה!

(מתוך הספר 'אריה שאג - פורים פסח')

י'הובא אל הפה"ן" (ויקרא י"ד, ב')

כדי להבין עד כמה ענייני בין אדם לחברו רחבים מני ים, נתבונן מעט בהלכותיהם של גדולי ישראל, שזכינו לחסות בצלם, ונלמד מעט מהנהגותיהם המושלמות.

ככל שאדם גדול יותר, כך הוא שם לב ומתייחס לפרטים הקטנים בענייני בין אדם לחברו, וכן לאנשים הקטנים, לכאורה. גדולי האומה ניכרים דווקא על ידי היחס והאכפתיות שמעניקים הם לילדי ישראל הרכים.

כשהייתי כבן שש וחצי, לקחני אבי בפעם הראשונה אל פאר הדור, מרן ה'חזון איש' זצ"ל. בימים ההם לבשו הילדים מכנסים קצרים וחולצות בעלות שרוולים קצרים. כשנכנסנו, פנה אלי ה'חזון איש' בקול נעים: "אתה לומד תורה. אם תגיע במקומות המכוסים, יהיה עליך ליטול ידיים. לכן אני מייעץ לך ללבוש חולצה בעלת שרוול המכסה את המרפק, וכן מכנסים ארוכים המכסים את הברך, וכך תלמד תורה בלא לגעת במקומות המכוסים".

גדול הדור רצה שהלימוד יהיה בשלמות ובטהרה, הוא נהג כאב אהוב. היה זה ניסיון קשה בימים ההם. גדלתי בתל אביב, כל בני גילי לבשו בגדים קצרים, כיצד יגיבו כאשר יראו אותי? הלכתי לבית הספר לבוש במכנסים ארוכים,

כשראו אותי החברים, הם עשו סביבי שלושה מעגלים ושרו לי: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור, אבא'לה פטור".

אך אני לא נבהלתי. ה'חזון איש' החדיר בי גאווה בדרכי ה', ידעתי שההלכה הראשונה בשולחן ערוך היא: לא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה'.

בצרתם לו צר

כשהייתי בן חמש עשרה, חברי בן השמונה עשרה לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והפרישו מוגלות נוראיות. הבחור לא היה מסוגל לעמוד על רגליו אף לשניה, ונאלץ לשכב במיטתו, כשהוריו המסורים מגיעים לישיבה פעמיים ביום לחבוש את רגליו, ולמרוח עליהן משחות שונות, אך ללא הועיל. אחרי חודשיים של סבל החליטו לקחתו ל'חזון איש'. הם נשאו אותו על

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתך, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום.. הניוז היומי של דרשו.

אגלה לכם סוד: זכיתי לקבל תורה בבחרותי בישיבת פונביז', מפי מורי ורבי הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. שמעתי מפיו אמרה המיישבת תמיהות רבות: רבים תמהים מפני מה דרך רשעים צלחה. מדוע רואים לפעמים שפע עשירות מופלגת, אצל אלו שאינם ראויים לכך במעשיהם?

הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פונביז', בסיפורים אישיים והכוונה בלימוד חובה לקרוא לפני תחילת זמן קיץ!

ועדיין השאלה במקומה עומדת - מעירים אנו קמיה ראש הישיבה שליט"א, בציפייה להבין דבר לאשורו: איך אכן נדע מי הוא אותו מלאך - שליח המדבר מפי הגבורה!?

"כיום, לדאבוננו, אכן היטשטשו גבולות ושורר בלבול. ברם, בני ישראל נחוו משמים בחוש מוטבע ויש בידיהם כלי בוחן. השי"ת אינו נוטש את עמו, ומעניק להם חוש רוחני בין תכלת לקלא אילן.

"וגם בימינו, רואים אכן במוחש שישנם כאלו הנכללים בגדר 'לא זכה'... "אכן כל מחנך ומורה צריך להיות מודע לכך, שיש כאלו המתקשים והדרך הנכונה היא להתייחס אליהם בנועם ולהסביר להם שבעזר השי"ת, גם הם

"הנני משתדל בכל שיעורי, בכל שנות הרבצת התורה שלי, שלא להשתמש ב'יש ליישב בדוחק'. זאת יכול היה רק ענק הרוח המהרש"א זי"ע, לומר. בשגב קדושתו ועוצם עמקותו בתורה. ה'דוחקים' שלנו - עדיף שלא לאומרם. אני אומר בשיעורים רק סברות מרווחות, בהירות ונהירות, שיש בהן תענוג ללומד ודברי התורה מוטעמים לחיכם של התלמידים הצעירים.

"הייתי אצל מרנא ה'חזון איש' זי"ע אודות 'שטיקל רמב"ם' קשה מאוד, שנתייגענו רבות להבין דבריו. עלה ברעיוני יישוב כלשהי לקושיא שנתחבטנו בה, והצעתני את הדברים לפני החזון"א, תוך שאני מציין בפניו כי בדוחק יש ליישב כך וכך.

- 'ומדוע אתה מציין 'בדוחק'?', שאלני החזון"א.

- 'פארט איז דאס א דוחק', השבתי. למרות קושי הקושיא, עדיין התירוך אינו נהיר כל כך.

"אויב אזוי", אמר לי החזון"א, 'וואס ווארפסטו דאס אויפן רמב"ם? (-אם אכן המהלך דחוק, מדוע הינך 'מטיל' זאת על הרמב"ם), בעסער זאל בלייבן שווער'.. (- עדיף שהרמב"ם יישאר קשה מאשר ליישבו בדוחק)."

הקב"ה יושב ושונה כנגדו

"זאת צריך גם כל תלמיד לדעת. כשהוא שומע 'שיעור', ידע כי הקב"ה יושב ושונה כנגדו!

"אגלה לכם סוד", צופן הגרב"ד אמריו. "זכיתי לקבל תורה בבחרותי בישיבת פונביז', מפי מורי ורבי הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל. שמעתי מפיו אמרה המיישבת תמיהות רבות. רבים תמהים מפני מה דרך רשעים צלחה. מדוע רואים לפעמים שפע עשירות מופלגת אצל אלו שאינם ראויים לכך במעשיהם - כפי מבט עיני הבשר של אנשים קטנים כמונו. ודאי הכל נקצב משמים, ואולם יש גם הסבר מתקבל על הדעת:

"כאשר ברא הקב"ה את עולמו ברא גם את היצר הרע והציבו על משמרתו - להטעות בני אדם במעשיהם. התאונן היצר וטען: 'אין כאן שוויון. כגמול לקיום המצוות - מובטח לו ליהודי עונג רוחני בזה ובבא עד בלי גבול. ואילו אם ישמע בקולי - לא ירוויח מאומה ויצא נפסד מכל עבר, וכי כיצד יש לי כלל סיכוי לשכנע את הבריות?'

"אמר לו הקב"ה: 'כנים דבריך. דברי טעם אמרת. הא לך ארגזי מעות, כוח להוריק שפע רב'...

"והפטיר הרב דסלר: 'יש גבירים, שכל אסמי ממונם אינם באים אלא מאותו אוצר'...

"וכשם שהדברים אמורים לגבי עשירות. כן ממש לגבי חכמה. וגם כאן, הדברים מפורשים בחז"ל. כך הוא לשון המדרש (במדבר פכ"ב, ו): 'שנו רבותינו, שני חכמים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מעובדי כוכבים, אחיתופל מישראל ובלעם מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני גיבורים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, שמשון מישראל וגלית מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני עשירים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, קורח מישראל והמן מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם, למה שלא היה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם'. הרי לנו דברים מפורשים. יש שאחד מוסר מחכמת תורתו, ומקור מעיינו אינו מן הקדושה. הוא משמיע שיעורים נפלאים, אך אין זה בשליחות הקב"ה. מרב ומורה כזה יש להמלט!'

יזכו להבין בבוא העת. וכי אני מבין הכול? הן התורה כה עמוקה ורחבה! ככל שמעמיקים מוצאים יותר ומבינים יותר, וכל אחד כפום דרגא דיליה, ידעו נא גם בחורים אלו שעליהם להשקיע כפי מיטב יכולתם, ואט אט ישכילו יותר ויותר, ובבוא היום יבינו על בוריה גם סברא פלונית.

"יש אצלי בשיעור הישיבה בחור שהנני מחבבו ביותר, ומפני מה? כי ביום מן הימים הסברתי לו סברא מסוימת. ומשלא הבין - זלגו דמעות מעיניו. בזאת חפצתי. בחור כזה חפץ הנני לצידי, הדמעות הללו שוות המון!

"אמרת לי: 'שאל בני, שאל ככל שתחפוץ, אשתדל להסביר לך כמסת ידי, ודע לך, שאם לא תבין היום - תבין למחר, ואם לא למחר - מחר שהוא לאחר זמן, אבל יום יבוא ותזכה להשיג'."

קנאת סופרים תרבה חכמה

ומה דעת התורה בדבר הענקת תמריצים בדמות פרסים, מעמדי הוקרה ותארי כבוד? מצד אחד הם מהווים תמריץ עצום, ומעודדים תחרות לימודית בין החברים מבחינת 'קנאת סופרים תרבה חכמה', ומצד שני מתגבר בכך הסיכון לפיתול של תלמידים 'ממוצעים' שאינם עומדים בקצב התובעני, והעדר הפרס רק מעצים את שברון רוחם. מהי הדרך הנכונה?

"אשיב לכם בסיפור מעשה דבדידי הווי עובדא", חושף בפנינו הגאון שליט"א. "היה זה בימי בחרותי בישיבת פוניבז'. בשמחת תורה מכרו את אמירת 'אתה

את הספר, ולימים קיבלתי הודעה על זכייתי בפרס הכספי. "לכבוד הזכייה התקיים מעמד מיוחד בתל אביב, בו נשאו דברים רבני הקרן לצד אישים רבניים מחוגים שונים. כמייצג מקבלי הפרס, הוטל על שכמי התפקיד לשאת דברים אף אני. נעמדתי והרציתי את משנתי, שגם אם הענקת הפרס נצרכת בדורותינו החלשים כתמריץ כלשהו, אך נדרש לדעת ואין לשכוח שאין זה המצב הרצוי והאידיאלי... את הרבש"ע אין צריך לעבוד עם תמריצים גרידא..."

במהלך השיחה ביקשנו הדרכה מראש הישיבה שליט"א לימי בין הזמנים ראש הישיבה משיב ואומר: "ברצוני לספר לכם: לפני רבות בשנים, אמר לי רופא נאמן שהיה ידיד המשפחה, עצה טובה בדרך הלימוד, והדבר בדוק ומנוסה.

"כי הנה בדרך כלל, כשעוסקים בסוגיה בעמלה של תורה במשך כמה שעות רצופות, מרגישים עייפות במוח וצורך לנוח קצת. ואמר לי הרופא, כי לקיים ענין זה לא צריך להפסיק לגמרי מלימוד התורה, אלא די ללמוד סוגיה אחרת.

"וביאר הדבר עפ"י חוקי הטבע, כי מוחו של אדם מורכב מרבבי רבבות של תאים מוחיים, וכל סוגיה או ענין שעוסק בו, נעשה על ידי זה תא מסוים בראש. והתא הזה כבר תפוס לענין זה, ולאחר שעות רבות של שימוש בו הוא מתעייף, אבל ישנם עדיין תאים אחרים שלא השתמש בהם כלל, ולכן כאשר האדם עובר לסוגיה אחרת הרי הוא נותן לו מנוחה, ומשתמש כבר בתא שלא נתעייף כלל. והדבר הזה הוא בדוק ומנוסה בכל עת, כי יותר קל ללמוד עניין אחר לאחר כמה שעות, ומרגישים רעננות.

"זהו הרי ממש עניין הדומה ליונה, שנחה באחד מכנפיה ופורחת בשנייה, כך צריכה להיות דרך המנוחה בין הזמנים, שלא להפסיק ברצף הלימוד, כי בכך הרי יורד ממעלתו וממדרגתו והרי הוא כמת, והרי כל אשר לו יתן האדם בעד נפשו, ומי הוא אשר יתיר לעצמו לרדת למעלה התחוננה יותר שהיא כבר לו כשאלו מטה, אלא ראוי לכל אחד לבחור לו מסכת אחרת לימי בין הזמנים, ובפרט בימים שלפני פסח, שמתקנת חז"ל להיות דשואלין ודורשין מעניינו של יום, וכן גם אפשר להוסיף עוד מסכת קטנה לסדר שני, אשר מעלה נוספת בזה, ולשנות הסוגיות הנלמדות פעם בפעם".

(מתוך המבשר תורני ערב פסח תשע"ח שיחה מיוחדת עם המשתתפים: הרה"ג רבי ישראל שטיינמן שליט"א ר"מ ישיבת ויז'ניץ-אלעד הרב יעקב הייזלר סופר 'המבשר תורני' הרב מנחם מענדיל גפני סופר 'המבשר התורני')

הראת' לכל המרבה בלימוד דפי גמרא עד לפורים, לקראת סוף זמן החורף. רכשנו אני, ולהבחל"ח ידידי הגר"ש ברמן זצ"ל (לימים ר"י פוניבז') את הכיבוד, בקבלה ללמוד 500 דפי גמרא עד למועד הנקוב.

"נכח שם יהודי אמיד מאמריקה, ותפעם רוחו. הבטחה על 500 דף היתה באותם ימים מחזה נדיר עד מאד, שכמעט ולא נשמע דוגמתו. ברוב התרגשותו, הבטיח שיעניק לכל אחד מאתנו סט שלם של כל הש"ס בגמר לימודינו, אך הוסיף והתנה תנאי בדבר, שנעמוד בכור המבחן על חמש מאות הדפים אצל מרן החזו"א זי"ע.

"נכח שם יהודי אמיד מאמריקה, ותפעם רוחו. הבטחה על 500 דף היתה באותם ימים מחזה נדיר עד מאד, שכמעט ולא נשמע דוגמתו. ברוב התרגשותו, הבטיח שיעניק לכל אחד מאתנו סט שלם של כל הש"ס"

"והנה לתדהמתנו, כאשר באנו אל החזו"א וסיפרנו על מטרת בואנו, השמיע סירוב נחרץ... הוא לא הסכים שנקבל על כך מתנה נחשקת זו... בצחות לשונו אמר שאנו צריכים לשמוע בקולו כי יש לו 'מיגו' שעליו לבחון אותנו, ולגופו של עניין, יש עמדו טעמים כמוסים שלא ניטול את המתנה". "ודאי שבדורינו אנו לא נאמרו הדברים לכלל. הפרסים ממריצים את הצעירים ומביאים תועלת רבה, ועדיין, יחד עם זאת יש לשנן ידיעה נחוצה וגם זה בסיפור מעניין שאספר לכם:

"היה זה כאשר יצא לאור עולם ספרי הראשון, הכרך הראשון של 'בד קודש'. פנה אלי הג"ר אפרים בורדיאנסקי זצ"ל, מגדולי מרביצי התורה בדור האחרון, ששימש

בגבאות בקרן פרסים למחברי ספרים ע"ש הרב קוק, וסיפר שבאותה שנה לא הגיעו ספרים חדשים לשולחן הקרן, ואין להם למי להעניק את סכומי הכסף, והוא מבקשני לשלוח את ספרי...

"התחבטתי בדבר, אחר שמקבלי הפרס בשנות קדם, היו גדולי עולם כמרן הגרא"ז מלצר זצ"ל בעל 'אבן האזל' והגר"י פלקסר זצ"ל ר"י 'שפת אמת' בעל 'שערי יצחק' ועוד, ונמלכתי בעצת אאמו"ר זצ"ל. בעצתו, מסרתי אכן

הפטיר רבינו: "והאב אינו זקוק לברכה שיזכה להיות תלמיד חכם?!..." (מפי השמועה)

שם לתינוק

רבינו נשאל על קריאת שם לבן. אמר: למה אומרים 'שרה אמנו', 'רבקה אמנו', 'רחל אמנו', 'לאה אמנו', ולא סבתותינו? משום שאנו חשים קרובים אליהן, בבחינת אמא. לכן כדאי לקרוא בשמות האמהות והדורות הקודמים, שבזה מרגישים קרבה אליהם. לא כדאי לחפש שמות חדשים שהתחילו לקרוא בדור האחרון.

(פרי חיים, גליון ג)

כבד את אביך

מעשה באברך שכיבד את אביו בסנדקאות בנו בכורו, ואביו מסר את הכיבוד לאביו, סבו של הרך הנימול. בבן השני, טענה האם שהסנדקאות מגיעה לאביה. האב טען לעומתה שאביו עדין לא היה סנדק. אמרה האם: "אתה כבדת אותו, אם בחר לכבד את אביו זה ענייני".

שאלו את רבינו, שענה: "וכי כיבוד האב מסתיים בפעם הראשונה? בעצם, אינו מסתיים גם בפעם השניה, אלא שצריך לכבד גם את חמיו. אבל כאן שבפועל האב לא היה סנדק, כבודו קודם".

חקר אחד הנוכחים: "ואם גם הפעם יכבד אדם אחר, יכבדו גם בסנדקאות השלישית?"

ורבינו השיב: "אכן כן!..."

(צדיק כתמר יפרח, קפח)

(לקט מתוך הגדה של פסח 'אהלי תורה')

כששמעו שבה, שגרו אליו שני חכמים לבקש רשותו למנות את רב אחא. עכבם. שלחו שנים נוספים, ועכבם. עד שהיו עשרה ודרש בפניהם, ומינהו. אף כאן, אילו לא היו שולחים מנין תלמידי חכמים לא היה דורש דרשתו, ורב אחא היה דורש ומתמנה. ועל ידי שיגור המנין כדי למנות את רב אחא, אפשרו למר בר רב אשי לדרוש ולהתמנות. הרי ש"אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'" (משלי כ"א, ל') ועצתו לעולם תעמוד.

(ימלא פי תהילתך, אמונה, סוד)

סוד הנישואין המאושרים

אברך שאל את רבינו: "מה סוד הנישואין המאושרים?" ענהו: "הבעל צריך לדעת שני דברים: הראשון, מתי לשתוק. והשני, מתי לא לדבר".

והוסיף: "אלו שני דברים שונים..."

ופעם יד רבינו בדרכו לתפילה. ניגש אברך וביקש עצה לשלום בית. הושיט לו רבינו ידו, ושתק. אחז בידו, והשתיקה התארכה. דקה, דקה וחצי, שתי דקות. שמת ידו, ופנה ללכת.

האברך מיהר אחריו: "אבל הרב, מה העצה?"

ענהו: "קיבלת אותה: לשתוק!..."

(מפי השמועה)

הברכה לאב ולבן

אברך נכנס עם בנו לקבל ברכה לרגל בר המצווה: "שראש הישיבה יברכו שיזכה להיות תלמיד חכם!".

הבן התברך במאור פנים, ונכד רבינו העיר: "יברך גם את האב בברכת מזל טוב!".

נכנסתי ומצאתי את החפץ חיים יושב ובוכה בדמעות שלישי, שאלתי אותו: "רבי, מדוע אתה בוכה?". השיב לי: "על הכבוד הרב שאתם חולקים לי, שאינני ראוי לזה". מובן שניסיתי להרגיעו ולשדלו בדברים, אך ללא הועיל. הוא המשיך לטעון שהוא אינו ראוי לכבוד זה

על ענוותנותו הגדולה של ה"חפץ חיים", מפי רב העיר אישישוק, רבי שמעון רוזובסקי זצ"ל

רבי שמעון רוזובסקי זצ"ל: כאשר רצה ה'חפץ חיים' לעלות לארץ ישראל, בא לעיר אישישוק, שהייתה חביבה עליו כל ימיו, כדי להיפרד מתושבי המקום טרם עלייתו לארץ הקודש.

"בהגיע הידיעה על דבר בואו של הצדיק, יצאתי עם כל אנשי העיר אל מחוץ לעיר, כדי לקבל את פניו של גדול הדור, בכבוד ובהדר כיאות. הבחין בי ה'חפץ חיים' בין הבאים, וביקש ממני לעלות אליו ולהיכנס לעגלתו. נכנסתי ומצאתי אותו יושב ובוכה בדמעות שלישי, שאלתי אותו: 'רבי, מדוע אתה בוכה?'"

"השיב לי: 'על הכבוד הרב שאתם חולקים לי, שאינני ראוי לו'. והזכיר את דברי חז"ל (ירושלמי שביעית פ"ה ה"ג) שאם חולקים כבוד לאחד עבור שתי מסכתות שיודע, ולמעשה הוא יודע רק מסכת אחת, עליו להודיע ולגלות את האמת, שהוא יודע רק מסכת אחת.

"מובן שניסיתי להרגיעו ולשדלו בדברים, אך ללא הועיל, הוא המשיך לטעון שהוא אינו ראוי לכבוד זה.

"כשראיתי כך, אמרתי לו: 'הנה מבקשים אנו בברכת החודש: 'ותתן לנו חיים של עושר וכבוד'. דבר פלא הוא, הלא מן הכבוד אנו צריכים לברוח כמטחווי קשת, ומדוע אנו מבקשים 'חיים של כבוד?'"

"הביאור הוא, שאנו מוסיפים ומבקשים מיד לאחר מכן: 'חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים', כלומר, מה שאנו מבקשים חיים של כבוד, הוא כדי שתתרבה בנו אהבת תורה ויראת שמים, וכמובא בחז"ל (ירושלמי קידושין) שמתוך הכבוד שחולקים לתלמידי חכמים, מתווספים אהבת תורה ויראת שמים בעולם."

"ובכן, המשכתי לומר ל'חפץ חיים': 'יש לכם לשמוח ולא לבכות, שכן מתוך הכבוד שאנו חולקים לכבודכם, תתווסף אצל הציבור אהבת תורה ויראת שמים'.

"כששמע ה'חפץ חיים' כך, נחה דעתו, הפסיק לבכות ונראתה על פניו הטהורים קרן אור של שמחה."

(מתוך הספר 'להתענג בתענוגים' פרשת בהעלותך)

"והובא אל הכהן" (ויקרא י"ד, ב')

מִן הַסְטִיפֶלְעֶר, רַבֵּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיִיבְסְקִי זצ"ל סיפר, שבדורו של רבי יוסף תאומים, בעל החיבור ההלכתי הנודע 'פרי מגדים', היה תלמיד חכם חשוב שחיבר אף הוא ספר הלכה.

ה'פרי מגדים' כותב בכל הלכה 'צריך עיון', גם כאשר הדבר ברור אצלו, ובהקדמתו כותב שאין לסמוך עליו כלל וכלל, והנה רואים אנו כי הכל סומכים על דעתו ופוסקים כמותו בכל מקום.

לעומתו השני, כותב בהקדמתו שביירר וליבן הסוגיות, ואפשר לסמוך על כל הוראותיו, אך למעשה אין פוסקים כמותו כלל.

מכאן שהכל תלוי בענווה, וכבר אמרו רבותינו (עירובין יג, ב): "מפני מה זכו בית הלל שנפסקה הלכה כמותם? מפני ענוותנותם!"

...

ענוותנותו של ה'חפץ חיים' היתה מן המפורסמות. הוא לא הרגיש בעצמו מעלה יתירה משאר העם, והתנהג כבעל-בית פשוט. כל ימיו לא לבש לבוש רבני, אלא לבוש פשוט, לראשו חבש כובע כמנהג בעלי הבתים בעירו. אפילו בהסכמות שקיבל על ספריו, ביקש מהרבנים המסכימים שלא לדבר בשבח המחבר, כי אם בשבח הספר ותועלתו לרבים. גם בדרשותיו נמנע מלדבר דברי תוכחה קשים, אלא היה אומר דברי התעוררות שכלל בהם גם את עצמו.

בהקדמתו לספר 'ליקוטי הלכות' כותב: "אני השפל והעני בתורה ובמעשים טובים, אינני יודע בתורה אפילו הלכה אחת על בוריה, ולא מצוה אחת בשלמותה, ואני רק כשמש קטן בבית המדרש, שמביא ספרי הרי"ף והרמב"ם ושאר הספרים על השולחן ללמוד בהם."

לא בכדי זכה, שפוסקים הלכה כמותו וספריו החשובים 'משנה ברורה' ו'חפץ חיים', התקבלו באהבה בכל תפוצות ישראל.

עוד סופר על ענוותנותו הגדולה של ה'חפץ חיים', מפי רב העיר אישישוק,

קו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992

מרנא החפץ חיים נרדם בבית המדרש, ודייני בית דין של מעלה הופיעו בפניו, לשאלו על פסק דין שנתן לאחד הקצבים בעירו...

הרב בנימין גולד

"אדם כי יהיה בעור בשרו שאֵת או ספחת" (ויקרא י"ג, ב')

"מידותיו של הקב"ה אינן כמידות בשר ודם. מלך בשר ודם, אם חטא עבדו כנגדו, מביא כבלים וכובל אותו, מביא רצועות ומכה בו, אבל הקב"ה אינו כן, אלא מגופו של אדם הוא רודה אותו שנאמר: 'אדם כי יהי בעור בשרו שאֵת או ספחת'" (תנחומא תזרע ח).

דברי המדרש צריכים באור. וכי מה קל יותר? עונש המלקות או הכבלים, או עונש הצרעת המופיעה בגופו של האדם ומצערת אותו צער רב? הרמב"ם בהלכות נגעים (יב, ה), כתב על עונש הנגעים: 'על דרך התוכחה והמוסר, הלא תראה שהם דברים בלתי טבעיים ואינם חולאים טבעיים בשום פנים, לפי שהבגדים והבתים הם חומר דומם וכו'".

גם בדברי הספורנו התבאר כן (יג, מז): "אמנם הנרדמים, אשר לא ידעו ולא התעוררו כלל לדעת דבר מזה וכו', הם בלי ספק תחת הנהגת הטבע [ויקבלו עונשים בדרך הטבע אשר אין בהם לעורר ליבות בני אדם], ובחמלתו עליהם כשהיה הרוב מהם לרצון לפניו, אמר לעורר היחידים מהם בנגעים וכו'".

מבואר מכל זה כי עונש הנגעים, אף אם הוא כואב לפעמים ומצער יותר מעונשים אחרים, אבל יש בו חמלה גדולה של הקב"ה לעמו, כי עונש שמגיע בדרך הטבע על ידי מלקות או כבלים אשר קושרים ידיו, האדם לא תמיד יתעורר מהם, כי יתלה עונשו באכזריות המלך ושריו, אבל נגע המגיע

מבשרו של האדם, שאין בו דרך הטבע כלל, הוא מעורר את האדם, וממנו מבין כי חטא ויש לו לחזור בתשובה, ובכך מכפר על חטאו.

יוצאת מכך תועלת גדולה לאדם: כי מלבד מה שעל ידי עונשים אלו של נגעים, שבאו לעורר האדם לחזור מחטאיו, הרי יש בזה עוד קולא גדולה משאר עונשים, הרי כל סיבת העונשים שמביא הקב"ה על האדם היא כדי לעוררו לחזור בתשובה, בשונה ממלך בשר ודם שמעניש לשם עונש ללא תכלית, ולכן אם יחזור האדם בתשובה, הרי שמיד יבריא ויוסרו נגעיו מעימו, כי זו כל תכלית העונשים מאת ה', ובוזה מובן כמה רחמים יש בעונש הנגעים, בשונה מעונשי מלך בשר ודם.

...

מסופר על רבי אהרן הכהן זצ"ל, חתנו הגדול של מרן החפץ חיים זצ"ל, שבהיותו אברך סמוך על שולחן חותנו, נחל פעם אכזבה בהשתדלותו להשיג משרת רבנות בעיר מסוימת. הצטער על כך ר' אהרן ביותר, והשיח את לבו בפני חותנו. החפץ חיים דיבר על ליבו, והצביע לפניו על כובד העול וגודל האחריות שברבנות, עד שאין זה כדאי להצטער ולהתמרמר בשל אי קבלת משרת הרבנות. ברם דעתו של ר' אהרן טרם נחה בזאת.

משעברו ימים, והח"ח הכיר בחתנו שצערו לא פג, הציע לפניו לספר לו מאורע שאירע לו בתקופה הקצרה שבה כיהן כרב בעיירתו 'ראדין'. מאורע זה היה אחד הגורמים לעזיבתו את הרבנות. הח"ח סיפר זאת לר' אהרן, בתנאי שיקבל על עצמו ויבטיח לו נאמנה, שלא לספר זאת לשום איש, כל עוד הח"ח חי. ר' אהרן הבטיח והח"ח סיפר לו את המאורע כפי שהיה:

אחד הקצבים בעיירה ראדין, נתפס במכירת בשר טרף. כמובן שהוא הועבר מיד מחזקתו. "הלה בא לפני, הביע את חרטתו על מעשהו, והבטיח בכל ההבטחות שבעולם שלא ישוב עוד לכסלה. בדמעות התחנן שאחזירו לעבודתו. מאחר שנוכחתי שהלה התחרט באמת, ומאיךך היה נתון במצוקה וילדיו הקטנים היו תלויים בפרנסתו, שיתפתי מידת רחמים לדין והחזרתיו לכשרותו, ואילו על חטאו, קנסתיו לנדב לבית המדרש פוד (ארבעים ליטר) נרות.

"הקצב לא האריך ימים לאחר אותו מעשה, וכעבור זמן קצר הלך לעולמו. באחד הימים, ואני לומד כדרכי בעזרת נשים שליד בית הכנסת, נפלה עלי תרדמה. בחלומי, והנה שלושה אנשי צורה מופיעים לנגד עיני, והגדול שביניהם פונה אלי בשאלה: 'ר' ישראל מאיר! הלא תזכור את המאורע באותו קצב שקנסתו לנדב לצדקה פוד של נרות? אמור נא, אפוא, מה התכוונת בקנס זה? האם רק בתור עונש למען יזהר להבא, וכן לטובת הציבור למען ישמעו וייראו, או גם למען תהיה לנענש כפרה על עוונות?!"

"נדהמתי מאד עד שלא מצאתי מלים בפי ברם, ראש המדברים הרגיעני ואמר שימתינו לי עד שתשוב דעתי אלי. נתתי לב להיזכר

באותו ענין, ולבסוף השיבותי שעד כמה שהנני זוכר, הרי הטלתי עליו את הקנס לשם עונש ולא לשם כפרה. האורחים הודו לי על תשובתי ונפטרו ממני.

"כשהתעוררתי מתרדמתי, היה ראשי כבד עלי ולא מצאתי מרגוע לנפשי, חזרתי לתלמודי, ושוב נפלה עלי תרדמה, הפעם הופיע לפני הקצב בעצמו, כולו היה רצוף ומדוכדך, ובקול בוכים החל טוען כנגדי: 'אוי רבי, ראה מה עוללת לי בתשובתך לבית דין של מעלה! כשעמדתי בדין והקטגור תבע לדוני בגהינום בעוון האכלת טריפות, טענתי שכבר התכפרתי בקנס של הנרות שהטלתם עלי, טען לעומתי הקטגור שהקנס לא היה לשם כפרה, אלא לשם עונש גרידא. הוחלט, אפוא, לשאול את פיך על כוונתך, ומאחר שתשובתך היתה שלא התכוונת לשם כפרה, יהיה עלי עתה לעבור ייסורי גהינום קשים, כדי להצטרף ולזכר אותו עוון, וי לי וי...'. דמותו נעלמה והתעוררתי משנתי". הרי לנו הערך הגדול בייסורים הפוקדים את האדם בזה העולם. אם נגזרו עליו ייסורים [וכמובן שאנו מתפללים שאל תביאנו לידי ייסורים ויתכפר לנו בלעדיהם], ייסורים כאלו שיש בהם כדי לעוררו שיחזור בתשובה ויתכפר לו בזה העוון, ולא ח"ו שיהיה בגדר עונש גרידא, שאין בהם כפרה לעוונותיו, ולכן ח"ו למאוס בהם, כי אז אינם כמזבח כפרה.

שני שיעורים יומיים באידיש
לפי סדר 'הדף היומי בהלכה'
077-2222-666 או 4992 - שלוחה 1/3

חדש בקו השיעורים
של 'דרשו':

בישיבות ליטא בדורות עברו היו נשמעות שאגות של המילה "פויער" בחלל היכל הישיבה. "פויער" הוא 'איכר רוסי'. כך כינו הלומדים איש את רעהו. סברותיך הם כסברותיו של איכר רוסי נבער מדעת, שאין לו בעולמו אלא אומצת בשר וכוסית וודקה...

הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א, מבהיר לנו כיצד פגמו תלמידי רבי עקיבא בכבודם של חבריהם, ומהו הקשר בין כך לבין גילויי אורות התורה שבעל פה, שהתחדשו דווקא בבית מדרשו של רבי עקיבא

ומחשיבים אותם כ'שנה קטנה', ועל ידי שנידונים בתקופה זו, נחשב שכאילו נידונו במשפט ה' במשך שנה שלימה!

הגר"ל מינצברג מסביר שהאמת היא שמצד היותם תלמידי רבי עקיבא, היה צריך לנהוג איתם כשיטת רבם, ולהענישם במשך שנה שלימה. אך שיטת רבי עקיבא היא רק במשפטם של הרשעים. אך כיון שתלמידי רבי עקיבא לא היו רשעים, אלא צדיקים ותלמידי חכמים וכל משפטם היה בגלל שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, לכן נהגו עימם מהשמים במידת הרחמים ודי היה להם שמשפטם יהיה מפסח ועד עצרת.

12,000 חברות ולא 24,000 יחידים

חכמי הדעת מצביעים על ההדגש שבדברי חז"ל במספר מקומות, המספרים לנו ש"שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא". מה הכוונה "שנים עשר אלף זוגות"? מדוע לא לומר פשוט יותר, "עשרים וארבעה אלף תלמידים"? אם אנו מדברים על כמות התלמידים בישיבת מיר, אנו אומרים שלומדים בה 6000 בחורים ואברכים, ולא אומרים שיש בישיבה 3000 חברות. הלא כך?!

חז"ל הדגישו לנו שבישיבתו של רבי עקיבא הצטיינו במידת 'דיבוק חברים'. לא למדו בישיבתו של רבי עקיבא, שנטע את ה"כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך" 24 אלף לומדים, אלא 12 אלף חברות, שלמדו יחד, בזוגות. הם לא היו תלמידים בודדים, אלא דווקא חברות, שלמדו יחד והסתדרו יפה יחד בחברות. ובכל זאת, דווקא מתלמידי רבי עקיבא היתה תביעה גדולה יותר ל"בין אדם לחברו"!

ראיתי מסבירים, שמסורת התורה עברה לדורות הבאים דרך בית מדרשו של רבי עקיבא. הם לא היו 'סתם לומדי תורה', אלא מ'מוסרי התורה', ועובדה זו חייבה שבאי בית מדרש זה, בו נוצר והושתת יסוד התורה שבעל פה והעברתו לדורות הבאים, יעמדו בדרגה העליונה ביותר, כראוי למוסרי התורה ומנחיליה. לא מדובר באנשים 'פרטיים', אלא במקום תורה שנבחר להעביר בו את התורה ממשה ועד רבי עקיבא, ומרבי עקיבא ותלמידיו ואילך, ולכן נעשו בעונש כה חמור, כי לא ניתן להעביר את שלשלת התורה ולמוסרה בצורה שחסר בה מידות טובות, שבין אדם לחברו.

"את זהב בסופה"

כולם תמהים: היתכן שדווקא תלמידי רבי עקיבא, התנא האלוקי שתווה והטווה את ה"כלל הגדול בתורה, ואהבת לרעך כמוך", דווקא תלמידיו שלו פגמו במידות והנהגות שבין אדם לחברו?

הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א מסביר, שאור התורה שבעל פה ניתן באופן מיוחד לרבי עקיבא וחבריו. חז"ל (במדב"ר י"ט, ד) אומרים ש"דברים שלא נגלו למשה, נגלו לרבי עקיבא וחבריו". "וכל יקר ראתה עינו- זה רבי עקיבא וחבריו". הגמרא במנחות (כ"ט, ב) מספרת ש"בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו: רבש"ע מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות".

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

מזן הגר"ח קניבסקי שליט"א: כיצד מתגברים על המחלוקות?

בחול המועד פסח לפני מספר שנים, זכיתי להקביל את פני מורי ורבי, רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א. שאלתי מספר שאלות בענייני פסח, וזכיתי לברכותיו של צדיק הדור וקדושו. כשראיתי ששמחת החג נסוכה על פני רבינו שליט"א, שהיה שרוי בחדווה גדולה, כמנהגו בכל ימות החגים, הרהבתי עוז וספרתי על החיכוכים והמחלוקות הגדולות, הפוקדים לעיתים חלק ממחנה היראים. ספרתי על ביזוי תלמידי החכמים, הפגיעה בכבודם, ועל כך שאי אפשר, אי אפשר לריב ולהתכתש כל העת, בפרט כשכל חלקי אי-הכבוד שייכים למחנה שומרי התורה וכולם, כל הניצים, מקיימים את התורה באהבה ובראה. ביקשתי ממזן הגר"ח עצה לרבים, כיצד נוכל להתחזק יחדיו במיגור אי הכבוד וההערכה שבין שבטים ועדות, חוגים ופלגים.

מזן שליט"א השיבני שהעצה לזה היא, כמה פשוט וקל, להשקיע את כל עצמותינו ונפשנו בלימוד התורה, ולא לעסוק בנושאים שאינם קשורים ללימוד. "הרי תלמוד תורה כנגד כולם, והתורה היא מרפא לכל", הטעים מזן שליט"א.

תקופת דין

24,000 תלמידי רבי עקיבא נפטרו בתקופה זו, מפסח ועד עצרת. מדוע הם נפטרו דווקא בימים אלו? המשנה במסכת עדיות (פ"ב מ"י) אומרת ש"משפט רשעים בגיהנום י"ב חודש, רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת". הרי לנו שימים אלו שבין פסח לחג השבועות, הינם ימי דין ומשפט. אם נשים לב, נראה שם במשנה, שהתנא החולק על רבי יוחנן בן נורי הוא התנא הקדוש רבי

עקיבא, והוא עניין פלאי ומעניין, שבמיתת תלמידיו של רבי עקיבא עצמו נהגו עימם מהשמיים כשיטת רבי יוחנן בן נורי, הסבור שימי המשפט הם מפסח ועד חג השבועות, ולא נהגו איתם כשיטת רבי עקיבא רבם, שמשפט הרשעים הוא בכל ימות השנה.

הימים שבין חג הפסח לחג השבועות הם, לכאורה, הימים המופלאים ביותר בשנה. אלו הימים בהם הוקם בניין ישראל, מיציאת מצרים ועד קבלת התורה הקדושה. ימי האביב הינם ימי שמחה ופריחה, וכמובא בגמרא (ר"ה י"א, א) שבחודש זה מצמיחה האדמה דשא, והאילנות מוציאות פירות. חז"ל (ב"ר ל"ד) אמרו שלדורות שלפני דור המבול "היה אוויר יפה כמו מן הפסח ועד עצרת" ובוטרו (סי' תצ"ג) מובא שהימים שבין פסח לשבועות הם כימי יום-טוב על שמחת הקציר, וכפי שבחג השבועות שמחים על שמחת הקציר, כך 50 יום אלו הם מעין יום-טוב על שמחת הקציר. הרמב"ן (ויקרא כג, לו) מגדיר את חמישים הימים שבין פסח לשבועות כימי חול המועד, ואם כן, מדוע דווקא ימים אלו הם ימי משפט הרשעים ודינם?

ראש ישיבת "המתמידים", הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א, מסביר שאכן כן, בעיקרו של דבר, מידת הזמן הראוי לדין היא שנה שלימה, י"ב חודש, שהוא פרק זמן חשוב, אלא אדרבה, מתוך מידת הרחמים מצמצמים את הזמן הראוי לדין לתמצית השנה, לחלקו העיקרי, לימים שבין פסח לעצרת

שורש הפגם של תלמידי רבי עקיבא, כותב רבי לייב מינצברג שליט"א, נעוץ היה בכך שדרך התורה להיות תחילה כאויבים הנלחמים זה בזה ולעמוד בכל תוקף על דעתו מרוב אהבת התורה, ולדבוק באמת בה הוא הבין את התורה, ובענין דק זה, של המידה הראויה בין זה שנעשים אויבים זה לזה עד שנעשים אוהבים זה לזה, היה מקום לטעות, ועברו על המידה הראויה, ובזה היה תביעה על תלמידי רבי עקיבא.

וכך אמרו חז"ל בקהלת רבה, שרבי עקיבא אמר: "תלמידי הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה". אי נהיגת הכבוד זה בזה, היתה כשעיניהם היתה צרה בלימוד התורה זה לזה, ומחמת אהבתם ודבקותם בתורה לא דקדקו במידה הראויה של נהיגת כבוד בתורתו של חברו, והדבר נחשב להם לעוון, מרוב מעלתם ומדרגתם.

"לוותר" גם להקב"ה!

רבי עקיבא אומר: "ואהבת לרעך כמוך- זה כלל גדול בתורה". כולנו מכירים את הסיפור המובא בגמרא על גוי שבא להלל כדי להתגייר וללמוד את כל התורה על רגל אחת. הלל תמצת לו את כל התורה במשפט אחד: "דעלך סני, לחברך לא תעביד". מה ששנוי עליך, אל תעשה לחברך. כיצד המצווה המרכזית שב"בין אדם לחברו" יכולה לתמצת ולכלול גם את המצוות ש"בין אדם למקום"?

מסביר מרן ה"חזון איש" זצ"ל (פאר הדור ח"ד עמוד קנו) ש"אדם המוכן לוותר לזולת, מוכן ומסוגל גם 'לוותר' להקדוש ברוך הוא"...

טובה לחבר ולא טובה לעצמך

פעם הגיע דרשן אחד לבית מדרשו של הגביר ר' צבי נאווינסקי ז"ל, וביקשוהו לדרוש לפני הקהל, שהתפלל ולמד בבית הכנסת הפרטי של הגביר. הגביר לא הסכים שהדרשן ידרוש, בטענה שהוא עצמו יושב ולומד בבית המדרש, והדרשה תפריע לו ללימודו האישי. נענה הדרשן ואמר, שהדרשה דרושה לו למחייתו, משום שהוא ומשפחתו מתפרנסים מהכסף שגובים מהקהל בסיום הדרשה, בשכר הדרשה. השניים דנו ביניהם, ולמקום נכנס מחולל תנועת המוסר מרן רבי ישראל סלנט זצ"ל. הוא שאל את הגביר שאלה מעניינת: "מדוע הלל דיבר על דרך השלילה, ואמר שמה ששנוי עליך, אל תעשה לחברך, ולא אמר שמה שטוב לך עצמך, תעשה לחברך?".

ר' ישראל שאל את השאלה וגם השיב עליה בעצמו: "התשובה היא שאכן אין מקום לאמרה שמה שטוב לך- תעשה לחברך, משום שלא כל דבר שטוב לך, טוב גם לחברך". וכאן פנה ר' ישראל אל הגביר: "לך עצמך ודאי טוב יותר לשבת וללמוד כעת תורה בשקט ובמנוחת הנפש. אך לדרשן, דווקא לא טוב כעת לשבת וללמוד במקום, לדרוש בפני הציבור ולכלכל את בני משפחתו. זאת משום שהלימוד דורש צלילות הדעת, וטוב יותר לשבת וללמוד על נפש מלאה ושבעה. עכשיו עליך לקחת בחשבון: האם היית מרוצה אילו היתה נגרמת לך רעה כתוצאה ממעשה, שהוא בעצם טוב, ומי שעושים לו את המעשה ולא לך עצמך. ולכן התכוון הלל כשאמר 'מה ששנוי עליך- אל תעשה לחברך', שפירושו: אל תעשה לחברך רעה, למרות שלך עצמך היא טובה. לכן אנא אפשר לדרשן לשאת דרשה"...

איך אוהבים יהודים?

אין נצליח לאהוב כל יהודי? ראש ישיבת אור ישראל, הגה"צ רבי יעקב ניימן זצ"ל, מסביר שמי שמאמין באמונה שלימה שהקב"ה ברא את העולם ושהאדם הוא בחיר היצירה, שנברא בצלם אלוקים, לא יכול שלא לכבדו ולאהבו. על כל בריה בעולמו של הבורא נאמר "חביב אדם שנברא בצלם", ובוודאי על היהודים, עליהם נאמר "חביבים ישראל שנקרא בנים למקום". ואם כן, כיצד יתכן שלא נכבד את בני המלך? ואם חלילה לא נוהגים כבוד זה בזה, יש בכך משום פגיעה בכבודו של המלך עצמו, בורא העולם, והדבר מהווה הוכחה שהקב"ה רחוק מאיתנו. אם אנחנו אוהבים מישהו אהבה עזה, לא נוכל שלא לאהוב גם את אלו שהוא עצמו אוהב. את הנפשות הקרובות אליו, ובוודאי שלא לזלזל בהם ולהציק להם. אם נאהב את משולם ו'נעוקץ' את ילדיו, הרי שאנו נפגע, כמובן, במשולם עצמו. אם נרצה להיטיב עם מוישה, לא נוכל להתאכזר לחבריו הטובים ביותר או לבני משפחתו הקרובים. והנה כל אחד ואחד מאיתנו הוא 'קרובו' של הקב"ה, כל יהודי- כותב הרמ"ק ב'תומר דבורה'- הוא שאר בשרו של הבורא יתברך, וכולנו נקראים "בת זוגו של הקב"ה, וקורא לה ביתי, אחותי, אמי, וכתוב 'ישראל עם קרובו' וממש קורבה יש לו עמם והם בניו", ואם כן, כיצד נוכל שלא לאהוב ולכבד את אלו שהקב"ה כל כך אוהב!?

דווקא תלמידי רבי עקיבא פגמו בעניין זה של "לא נהגו כבוד זה בזה", משום שמרוב דביקותם באור הגדול שנגלה לעיניהם בלימוד התורה שבעל-פה, לא נהג כל אחד כבוד בתורתו של חברו. כל אחד התייגע לעצמו בעמל רב על הבנת התורה, השכיל והחכים בכל כוחו בשורשיה ועומקה וזכה להשיג אור גדול בתורה. משום כך היה כל אחד מהתלמידים מתעצם בדעתו והשגותיו, כפי שהשיג כפי עמלו בתורה, ולא השכילו לנהוג כבוד גם בחכמת ודעת חבריהם.

רבי חיים ויטל זי"ע כותב, שלכל יהודי יש חלק בתורה כפי נשמתו. רבו הקדוש הראי"ל אמר שעל כל אחד לכוון במילים "ותן חלקנו בתורתך", כדי להשיג את החלק הפרטי שלו בתורה, בדרך לימודו המיוחד לו, כפי סוג דעתו והבנת ליבו.

"הביאני המלך חדריו"- כשם שיש להקב"ה חדרי חדרים בתורתו, כך יש להם לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו". (תנא דבי אליהו).

"דברי חכמים כדורבנות וכמסמרות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד"- "בעלי אסופות" אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין. הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין. שמה יאמר אדם: היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר "כולם נתנו מרועה אחד". א-ל אחד נתנו, פרנס אחד אמרנו, מפי אדון כל המעשים ברוך הוא. אף אתה עשה אזניך כאפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי המטמאים ואת דברי המטהרים, את דברי האוסרים ואת דברי המתירים, את דברי הפוסלים ואת דברי המכשירים". (חגיגה ג,ב). "אמר רבי אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלקים חיים הן והלכה כבית הלל". (עירובין יג,ב).

"שנים עשר אלף זוגות" מדוע לא לומר פשוט יותר, "עשרים וארבעה אלף תלמידים" למשל בישיבת מיר, אנו אומרים שלומדים בה 6000 בחורים ואברכים, ולא אומרים שיש בישיבה 3000 חברותות. הלא כן?!

דעותיהם של תלמידי בית שמאי ובית הלל היו נראים שונים וסותרים זה לזה, ואינם יכולים להתקיים זה בצד זה. אך בעומק הדבר שניהם אמת לאמיתה, כי בסברות עניינים עמוקים והשגות דקיקות, יתכן שיהיו מספר צדדים שונים זה מזה ויש מקום לשניהם.

דרכה של תורה שהיא נקנית בדבוק החברים ובפלפול התלמידים. "אפילו האב ובנו, הרב ותלמידיו שעוסקין בתורה בשער אחת, נעשים אויבים זה את זה ואינם זים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר 'את והב בסופה'- אל תקרי בסופה, אלא בסופה". בשעות הלימוד עומד כל אחד על דעתו, מתאמץ להוכיח את צדקת דרכו בהבנת הסוגיה, כאשר ברור לו שהוא אומר סברה נכונה, ושהבנתו שלו היא כוונת דברי הגמרא והראשונים. לכן נעשה הוא אויב לכל מי שרוצה לפרש את הסוגיה באופן שונה. אין זה מחמת שהוא אגואיסט וצר-עין, אלא שמרוב נאמנותו לתורה ואמיתותה, הוא אינו סובל שיסבירו בתורה פירוש מסולף ויאמרו דבר שאינו נכון. הולמד זועק חמס על החברותא שלו ונעשה כאויבו, מאהבת התורה הבושרת בקרבו. בישיבות ליטא בדורות עברו היו נשמעות שאגות של המילה "פוער" בחלל היכל הישיבה. "פוער" הוא 'איכר רוסי'. כך כינו הלומדים איש את רעהו. סברותיך הם כסברותיו של איכר רוסי נבער מדעת, שאין לו בעולמו אלא אומצת בשר וכוסית וודקה...

ואמנם בסופו של המשא ומתן, כאשר הסוגיה נהירה ואיש עומד על סברת חברו ועל ההבדלים שביניהם, הרי למרות שכל אחד נשאר איתן בדעתו (אם אכן כבר לא השתכנע מסברותיו של חברו), בכל זאת הגיע הוא כבר להבנה שיש מקום גם לדעתו של חברו. כל זמן שלא ירד לשורש דעתו של חברו, היה אויבו, ומשהבין את גישתו של חברו בסוגיה, נעשה לאוהבו, למרות שאינו מחויב להסכים לדבריו לפי הבנתו שלו בסוגיה.

בכל רחבי המחנה, לא היתה נפש חיה לפליטה. הכל נדחקו אל רכבי המחלקים, דופקים בכל דלת, נוקשים בכל חלון, מבקשים לזכות בחבילת שוקולד. מהצד, עמד והביט בהם הגה"ח רבי גוד'ל אייזנר זצ"ל, ולא מיהר לשום מקום...

זוהי נוסחת האושר האמיתית! להאמין ולהבין שאיש לא לוקח לי דבר, וזממילא אין כל סיבה שלא אפרגן למי שמצליח!

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"זאת תהיה תורת המצ'רע ביום טהרתו" (ויקרא י"ד, ב')

בראש רשימת היעדים השאפתניים של בני האדם, ניצב, גבוה בכמה דרגות מעל כולם: האושר. האושר הוא השאיפה הכמוסה הרצויה והנכספת ביותר, וכל מה שאנשים עובדים ומתאמצים ומתמסרים - הוא כדי להגיע לאותו יעד נשאר מחד וחמקמק ומאידך, הוא האושר המלא והאמיתי.

אנשים מנסים כל דרך, כדי להגיע לאושר הנכסף. אם מישוהו יציע להם תרופת פלא המעניקה אושר, מסע לאי נידח להשגת אושר, פעולה גופנית או מאמץ נפשי שיביא בכנפיו את האושר המובטח - הכל ירוצו אחרי נוסחת הקסם, יבקשו את האושר בכל מחיר ובכל דרך. אך האושר נותר חמקמק, לא מצוי, נדיר מאוד ולא תמיד בר השגה...

הסיבה המרכזית לכך, היא כי אנו חיים בעולם תחרותי. כל העולם העסקי סובב סביב תחרות, וכתוצאה מכך - גם חלק לא קטן מהאנשים מתקשים להביט באופן חיובי על הישגיהם האישיים, ובודקים באופן תחרותי את ההישגים של חבריהם... ההשוואה כל העת למי שסביבנו, ההצצה לתוככי תחומי של חברינו - גורמות לנו לאבד את האושר ממה שיש לנו, ולבחון כל העת את חלקם ונחלתם של אחרים, בעין תחרותית משהו...

העובדה כי אנו חיים בעולם כה תחרותי, עשויה לגרום למבט שלנו להפוך לתחרותי, לא מפרגן... ואז, כשמביטים על הזולת ומגלים כי הוא מצליח, מרוויח, חי טוב, זוכה להרחבת ביתו או לעבודה מכניסה בקלות, יש לו משפחה מפוארת וחייו מתנהלים על מי מנוחות - כאן עשוי להתעורר החיידק התחרותי, הלא מפרגן, עם הרהורים בנוסח: 'הוא מרויח? הוא בונה? הוא מרויח? למה זה מגיע לו? למה כל האושר הזה נופל בחלקו? הרי אנו כה קרובים - מדוע דווקא הוא זכה בעבודה המפרנסת, במרפסת הנוספת, במשפחה המפוארת ובנחת המזוקקת?'

ההרהורים הללו, עומדים תחת הכותרת 'צרות עין', הנמנית כאחת הסיבות להופעת הצרעת, בטהרתה אנו עוסקים בפרשה זו. צרות העין היא התופעה הכי טבעית והכי נורמלית בתחושות האדם בעולם תחרותי, אך זה לא הופך אותה למוצדקת. נהפוך הוא, הרבה יותר מוצדק להבין שכל אדם זוכה במה שהוא זוכה, והוא הרי לא מזיק לזולתו - אז למה לא לפרגן לו, למה לא לשמוח בשמחתו?

השכן בונה? נפלא! כמה אני שמח שהשם הרחב את גבולו! לאח יש ילדים מרווי נחת? מקסים! אני שמח שהוא זוכה למלוא חופניים נחת יהודית! החבר קיבל עבודה מפרנסת במיוחד במקום מכובד? הודו לה' כי טוב, אני רוצה לרקוד ולשמוח על כך!

זוהי נוסחת האושר האמיתית! להאמין ולהבין שאיש לא לוקח לי דבר, וממילא אין כל סיבה שאתלונן או לא אפרגן למי שמצליח, למי שמרוויח, למי שחייו מתנהלים בטובה ובברכה. אני מאושר כי הוא מאושר, אני שמח כי הלה שמח, אני מפרגן לו מכל הלב ושמוח בשמחתו!

השכן שלי בונה? אגש אליו ואחל לו בהצלחה, אבטיח לו שאם יהיה קצת רעש - אני סולח לו, כי אני מלא שמחה שגבולו מתרחב... החבר שלי זכה בעבודה נכספת? זה הזמן להתקשר ולאחל לו בהצלחה, שיזכה למצוא חן ולהצליח במעשי ידיו. אח שלי זכה בנחת מהילדים? אני זוכר להתפלל עליו שזה לא ייפסק ולו לרגע, שכל ימיו יהיו מלאי נחת וסיפוק... הרי זה לא על חשבוננו! הוא לא לוקח ממני דבר! למה לא לפרגן לו?! למה לא לשמוח אתו?! למה לא להיות מאושר אתו?!

זו הדרך לאושר בחיים. אדם מפרגן - הוא אדם מאושר, אדם ששמח עם הצלחת חבריו - חיינו מאושרים, לא משנה איך הם מתנהלים... זוהי נוסחת הקסם של האושר בחיים, בפיהך ובלבבך לעשותו!

התאושות קצרה מההתקף...

הגאון רבי אברהם נח פלאי זצ"ל, שכיהן כמשגיח בישיבת חברון, סבל שנים ארוכות ממחלת האסטמה. מדובר במחלה דלקתית בדרכי הנשימה ובריאות, שלא תמיד היא ברת ריפוי לחלוטין. חולי האסטמה עלולים לחוות התקפי שיעול מתמשך, קוצר נשימה וחסימות בשאיפת האוויר לריאותיהם, ומכאן - הקושי הרב לתפקד כרגיל לצד המחלה...

גם הרב פלאי, חווה היטב על בשרו את קשיי המחלה, לא פעם תקף אותו שיעול טורדני באמצע סדר הלימוד, והוא נאלץ לרוץ מהר החוצה, לשאוף אוויר צח עד שתתייצב הנשימה. לפעמים נאלץ לעזוב באמצע השיעור את תלמידיו, ולצאת למנוחה... התקפי האסטמה עשויים להיות ארוכים ומורכבים, וההתאושות מהם - עשויה לקחת גם חצי שעה עד שעה במקרים הקשים. לפיכך, משיצא הרב פלאי ועזב את השיעור - בדרך כלל הבינו תלמידיו כי הפסקה ארוכה לפניהם, עד שרבים יתאושו מן ההתקפה...

באחד הימים, עומד הרב פלאי בשיעורו, נושא את דבריו המאירים, ולפתע הוא מסמיק, נשימותיו הופכו כבדות ומצפצפות, והנה הוא כבר רץ החוצה, לחפש אוויר צח... "היה זה התקף קשה נוסף", אמרו התלמידים זה לזה, "כמה חבל ששוב ייפסק השיעור לרבע שעה - עשרים דקות..."

אך למרבה ההפתעה, לא חלפה אלא דקה וחצי, והנה שוב הופיע הרב פלאי בפתח החדר, ובפנים מאירות ונשימה חלקה וקצבית ממשיך לשאת את דבריו, כאילו לא היה התקף לפני שתי דקות בלבד... התלמידים הביטו במראה בפליאה רבתי - הן הם ראו בעיניהם את ההתקף - כיצד התאושו מההתקף בתוך זמן כה קצר?

עם סיום השיעור, פנו אליו התלמידים ושאלו: "למדנו רבנו, הן ההתקף הנוכחי היה חזק וחמור ככל ההתקפים הקודמים, שהצריכו מנוחה ארוכת דקות. אנו שמחים מאוד כי הרב חזר אלינו בתוך זמן קצר - אך הכיזד?" חייך הרב פלאי והשיב: "יש לי שכן, שכבר זמן רב מבקש להרחיב את דירתו הצפופה. משפחה ברוכה יש לו, חיים בדירה קטנה, אך קשיי הבריורקטיה הכבידו עליו, והענין הלך ונדחה, הלך ונסחב... אך היום, כצאתי לרחוב לשאוף אויר להתאווש מההתקף, אתם יודעים מה ראיתי?". התלמידים הביטו בו מרותקים. עיניו האירו, חיכו התרחב: "הגיעו טרקטורים! השכן שלי התחיל

כדברך, יפה שאלת בני. יש לבדוק כיצד נוכל לסדר את הדברים לבל יסתרו את דברי הרא"ש שהזכרת..."

עיניו של הבחור אורו, לא היה מאושר ממנו. לנגד עיני כל בני השיעור החמיא לו רבו, הוכיח כי קושייתו נכונה וצודקת, ויש ליישבה בהקדם... עם סיום השיעור, נקהלו חלק מהבחורים סביב הרב. אחד מהם הביא את דברי הרא"ש, והתברר כי לא עולה מהם כל קושיא, ואין בדבריו אף בדל ערעור על דברי ראש הישיבה. אך טבעי היה כי התפרצה מפי התלמידים התמיהה: "ילמדנו רבנו, והלא מכיר ראש הישיבה את דברי הרא"ש, ויודע כי אין מהם כל בדל שאלה. מדוע התלהב הרב בשיעור מקושיית הבחור מדברי הרא"ש, כאשר ברור כי אין בהם דבר הסותר את דברי הרב?"

השיב להם ראש הישיבה: "ידעתי בני ידעתי את דברי הרא"ש, ואף חשבתי עליהם בעת הכנת השיעור עד שהיה ברור לי שאין מהם כל סרך קושיא. אך הבה נחשוב: הלא הבחור שאל - התלהב מהשאלה, היה ברור לו כי הוא שואל כהלכה, עיניו אורו ופניו נצצו כחתן בחופתו, בשעה שהחמאתי לו על השאלה שלו. היכולתי לגזול ממנו את התענוג הזה? לא סתרתי את דבריו לא משום שצדק, אלא כדי לעשות לו טוב על הלב; פירגנתי לו מכל הלב את התענוג להרגיש שואל כהלכה, את התחושה המרוממת כי הוא ולא אחר זכר את דברי הרא"ש על בוריים, והצלחתי להפיק מהם קושיא חמורה על השיעור כולו!"

ועיני תלמידיו רואים את הקולות... לא רק שיעור בגמרא שמעו היום, אלא בעיקר שיעור ב'עין טובה', עד היכן היא מגעת... כי גם אם הקושיא אינה נכונה, וגם אם הבחור שאמר את דבריו - למעשה לא צדק, אך פניו נוצצו והוא מאושר - האפשר למנוע זאת ממנו? האם אפשר לא לפרגן לזולתנו תענוג שכזה?

עיניו של הבחור אורו, לא היה מאושר ממנו. לנגד עיני כל בני השיעור החמיא לו רבו, הוכיח כי קושייתו נכונה וצודקת, ויש ליישבה בהקדם...

הרי לא פעם אנו נמצאים בקרב קהל, בשיעור משותף, באסיפת חברים, או אפילו בסעודת שבת משפחתית. מישו מחווה דעתו, אומר משהו שנראה בעיני כהישג, כהברקה... לא תמיד הוא צודק - אבל תמיד הוא מאושר מהחשיבה היצירתית שביטא, מההברקה שהצליח לחדש... הבה נפרגן לו, הבה נהיה מאושרים עמו, הבה נעודד אותו במילה טובה ומחממת לב!

וגם אם שאל שלא כהלכה, דיבר שלא לענין - למה לקטול את דבריו? למה לבטל אותם מכל וכל? לא הרבה יותר כדאי לפרגן לו על החשיבה היצירתית והמקורית, ולעשותו מאושר ושמח? הרי זהו השיעור ב'עין טובה' אותו לימד הגאון מטשעבין זצ"ל - כשמישהו אומר משהו, גם אם זה לא נשמע לענין - זה הזמן לעודד, לפרגן, לשמוח אתו!

עצה להצלחה בגיוס כספים...

אל הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, נכנס ראש ישיבה, וביקש עצה וברכה. "עקב המצב הכלכלי הקשה בישיבה, ובתום התייעצות חירום עם הצוות, הוחלט כי אין מנוס מלצאת לחו"ל למסע גיוס כספים עבור הישיבה. אני מתעתד אי"ה לצאת לחו"ל כבר בימים הקרובים", אמר, "ובאתי לבקש עצה וברכה להצליח במעשי ידי, שאשוב ארצה עם סכומי כסף נכבדים להחזקת התורה..."

וכך השיב לו הרב שטיינמן, כמופיע בקונטרס 'מזקנים אתבונן': "אם רצונך בעצה - קח לך: הן אתה נוסע לחו"ל עקב המצב הכספי הקשה בישיבתך, ובוודאי כי מצב זה אינו פוסח על ישיבות אחרות, כך שלבטח תיתקל בחו"ל בעוד ראשי ישיבות ובמשולחים לא מעטים, שיצאו אף הם לגיוס כספים לטובת מוסדותיהם. כולם - כמון, יסובבו על פתחי הנדיבים, ובוודאי תשמע גם על כאלה שהצליחו במידה רבה..."

"קח לך עצה טובה", המשיך הרב שטיינמן, 'תנהג בעין טובה. תשמע שמישהו הצליח וגייס סכום נכבד - תשמח אתו, תהיה מאושר בהצלחתו.

לבנות! ברוך השם! באותו רגע הסתדרה לי הנשימה, התרחב לבי בראותי כי שכני זוכה להרחיב גבולו! כה שמחתי על הענין - עד שהתקפה עברה ברגעי!"

הרב פלאי סיים להסביר, הוא נותר מחוייך, עצם ההיזכרות בהרחבת ביתו של השכן - שימחה אותו בשנית...

הסיפור הזה, אותו ראינו בספר 'ומתוק האור', ממגיד המישרים הנודע רבי שלמה לוינשטיין שליט"א, מסתיים בספר במסר נוקב: כנראה שהרחבת בית השכן יכולה לאושש מחולי, ולא כמו שיש כאלה, שעצם העובדה שהשכן בונה, גורמת להם לחולי... כי יהודי טוב עין, אדם מפרגן, אדם ששמח בשמחת זולתו - חייו קלים, נשימתו מסודרת, הוא חווה רגעי אושר רבים... כל פעם שמי ממכריו שמח - הוא שמח אתו! כשמי ממכריו חווה שמחה - הוא מאושר אתו... החיים שלו הופכים לגן עדן, רצף של רגעי אושר ושמחה תמידיים!

מה יותר מתוק משוקולד?

מלחמת העולם השנייה הסתיימה, צבאות בעלות הברית שחררו את מחנות הריכוז, העבודה ומחנות ההשמדה. העשן הרב שעלה מארובות תאי הגזים הפסיק להייתמר, אך האפר הרב עודו היה מצוי ובשפע...

השלטון הנאצי האכזרי הוכנע, במכת מחץ מאוחרת מדי. כוחות ארצות הברית ורוסיה שעטו אל עבר המחנות, מביאים סיוע בסיסי לאודים המוצלים מאש, לשלדי האדם שנותרו בחיים אחרי שנות התופת. בין היתר, הביאו חיילי צבא ארצות הברית אלפי חבילות שוקולד, שחולקו ביד רחבה לכל דורש ומבקש...

ואלה היו רבים, רבים מאוד. הניצולים האומללים צבאו על שערי מקומות החלוקה, מבקשים לזכות בעוד מנה מהמתוק המתוק הזה. הללו עומדים בתור, הללו מתחננים למנה נוספת, אלו ואלו מבקשים להחיות את נפשם... בכל רחבי המחנה, לא היתה נפש חיה לפליטה. הכל נדחקו אל רכבי המחלקים, דופקים בכל דלת, נוקשים בכל חלון. מהצד, עמד והביט בהם הגה"ח רבי גוד'ל אייזנר זצ"ל, ולא מיהר לשום מקום...

בשעת מעשה - איש לא שאלו לסיבת הדבר. כולם היו עסוקים בלבקש את השוקולד מציל החיים, את פיסת הקקאו המבשרת את קץ השעבוד וחזרה לחיי חופש. רק כשנסתיימה החלוקה ואלפי החבילות כבר חולקו לכולם, ניגש מאן דהו אל רבי גוד'ל ושאל: "הרי היתה חלוקה, השוקולד היה טעים ומחיה נפשות ממש, כולם נדחפו, ביקשו, זכו במנות גדולות יותר ופחות... רק הרב עמד מהצד, לא זכה אפילו בקוביה אחת בודדת. האם לא תבקש ליהנות גם מהשוקולד? כיצד ויתרת לחוש בפך את הטעם המתוק אחרי כאלה ימים מרים וקשים?"

"תודה", השיב רבי גוד'ל בכנות, "אבל אומר לך את האמת. כשראיתי את כולם נהנים, כשראיתי כמה מתוק לכולם בפה, כשראיתי כיצד יהודים שסבלו כה רבות זוכים לחלוקה מתוקה כזו - נהייתי כל כך, לבי התרחב באושר, היה לי מתוק בלב וגם בפה... כבר לא הייתי זקוק למתיקותו של השוקולד, ההבטה ביהודים הללו עשתה לי מתוק בהרבה..."

מתיקות השוקולד - כמה היא מגושמת, סוכרנית, באה וחולפת בהבזק רגע... אבל כשיהודי שמח כשאחרים שמחים, כשהוא נהנה מהנאתם של אחרים, כשהוא מתמלא אושר מאושרם של אחרים - זוהי מתיקות נצחית שאין טובה ממנה, מתיקות שטעמה לא חולף ולא עובר לעולם...

זוהי מתיקות אמיתית, ערכית, מלאה. מתיקות של עין טובה ומפרגנות, של לב רחב ומאושר!

שיעור בגמרא או ב'עין טובה'?

שעת השיעור היומי של ראש ישיבת טשעבין, הגאון רבי דוב בעריש ויידנפלד זצ"ל. בחדר השיעורים ישובים זה לצד זה עשרות הבחורים, והגאון מטשעבין נותן את קולו ברמה, עוקר הרים וטוחנם זה בזה, והיו הדברים מאירים ובהירים כאילו ניתנו היום בסניני...

באמצע השיעור, הקשה הגאון קושיא רבת משקל, שלא ניתן להתעלם ממנה. הבחורים האזינו לקושייתו בהשתאות, וניסו לנחש מהו הכיוון בעזרתו יתיר ראש הישיבה את הסבך, ויתרץ את הקושיא העצומה. ואכן, לא עברו דקות ארוכות, ורבים פתחו את פיהם לבאר "יסוד" חדש בסוגיא, שהאיר את הדברים ופתר את הקושיא כמין חומר...

הס השתרר בקהל הבחורים, כולם האזינו למהלך ולתירוץ המבריק בהתפעלות רבה. לפתע, קם אחד הבחורים והקשה: "והלא דברי הרא"ש במסכת פלונית סותרים את תירוץ הרב?". שוב השתרר שקט מתוח. מה יענה הרב? כיצד יתמודד מול דברי הרא"ש? הרב מטשעבין מקמט את מצחו בריכוז, עוצם עיניו ומאמץ מחשבתו. אחרי דקה וחצי של דומיה הוא אומר בפשטות: "אכן

כעבור דקות ארוכות של ניסיונות שדמו לנצח, ניגש אליו בעל ה'נתיבות המשפט' לחש באוזנו דבר מה, והנה נס ופלא: רבי עקיבא אייגר התעורר מהעילפון העמוק, ניגש אל בימת הקריאה ועלה לתורה כאילו כלום לא ארע

מדוע שליה החפץ חיים למכירת הספרים, לקה בשיתוק הלשון?

שאלו אותו מדוע חדל מלמכור את הספרים, השיב שהוא נוכח לדעת שאין בהם אמת...

לא עברה שנה, ואותו משולח לקה בשיתוק הלשון. הבין האיש על מה עשה לו ה' ככה, ושלה את אשתו אל החפץ חיים לבקש ממנו מחילה בשמו. החפץ חיים בירך את החולה ברפואה שלמה, ולמרות מצבו הכספי הדחוק באותה עת, העניק לאשתו עשרים וחמישה רובל לצורך ריפוי.

...

שני גאוני הדור שרי התורה, הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל והגאון רבי יעקב מליסא זצ"ל בעל ה'נתיבות המשפט', שבתו בשבת אחת באותה עיירה. והנה

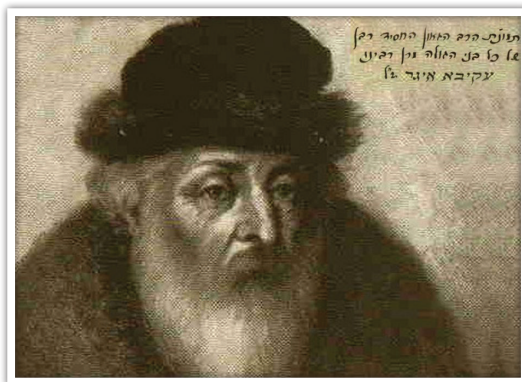
כיבדו את הרע"א לעלות לתורה ל'שלישי', עליה מכובדת ביותר, אך מיד כשקראו את שמו, התעלף...

בהלה גדולה התחוללה בבית המדרש. היו שקראו תהילים והתפללו לרפואתו, והיו שהחלו בניסיונות להעירו, שפכו עליו מים ועשו פעולות הצלה למיניהן, אך דבר לא הועיל. הרע"א שקוע בעלפון ואינו מתעורר.

כעבור דקות ארוכות של ניסיונות שדמו לנצח, נגש אליו בעל ה'נתיבות המשפט', לחש באוזנו דבר מה, והנה נס ופלא: רבי עקיבא אייגר התעורר מהעילפון העמוק, ניגש אל בימת הקריאה ועלה לתורה כאילו כלום לא ארע.

הקהל הקדוש התפעל מקדושתו של ה'נתיבות'

וכולם לחששו אודות הלחש המיוחד, שלחש ה'נתיבות' באזנו, ובזכותו הצליח להעיר את הרע"א מעלפונו. אך לאחר התפילה ביטל ה'נתיבות' את דבריהם והסביר את פשר הנס: "לא בעל מופת אני, ולא לחשת באזנו כל 'לחש', אלא הבנתי שרבי עקיבא אייגר התעלף מרוב צער ועגמת נפש, על שכיבדו אותו בעליה חשובה, ולא כיבדו אותי בעליה זו. לכן לחשתי באזנו שהסיבה שעשו כן היא רק משום שהוא רבה של 'פוזנא' העיר הגדולה, ואילו אני רבה של 'ליסא' שהיא עיר קטנה יותר, וכאשר הבין רבי עקיבא אייגר שלא הוא סיבת הכבוד אלא עירו, נחה דעתו והתעורר מעלפונו..."

הרב ישראל ליוש

"יצוה הנהו ולקח למטהר שתי צפרים... ועץ ארז ושני תולעת ואוב" (ויקרא י"ד, ד') רש"י מבאר, שהמצורע נצטווה לקחת לטהרתו שתי ציפורים חיות, כיון שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, וגם הציפורים מפטפות תמיד בצפצוף קול. עץ ארז, שהוא גבוה ויפה מכל האילנות, רומז על גאווה, ולפי שהנגעים באים על גסות הרוח, לכן מביאו המצורע לטהרתו. יש לומר, שלשון הרע וגסות הרוח, אינם שני עניינים נפרדים שאינם קשורים אחד לשני, אלא אדרבה, האחד גורם לשני, כי מי שנפשו גבוהה ורוחו גסה, יתיר לעצמו לזלזל בזולתו ולספר עליו לשון הרע. ולכן התיקון על דיבור לשון הרע, צריך להיות יחד עם השפלת הגאווה וגסות הרוח.

פנינה נאה בעניין זה, נלמד מתוך דברי ה'כלי יקר': הרי ישנם שני סוגי דיבורים, האחד אסור, והוא לשון הרע ורכילות, ואילו השני מותר ומצווה, והוא דברי תורה. שתי הציפורים הבאות על פטופטי דברים, רומזות על שני סוגי הדיבורים: הציפור השחווטה רומזת על הדיבור האסור, שאותו צריך לשחוט, ואילו הציפור החיה רומזת על הדיבור המותר שאותו צריך להחיות, אלא שמצדדים אליו עץ ארז ושני תולעת ואוב, כי הם מורים על הכנעה ושפלות, וזה בא ללמדנו שאף כשאנו מחיים את הציפור הזו ולומדים תורה, אל לנו להתנשא ולהתגאות, כי התורה אינה מתקיימת אלא במי שנפשו שפלה, ו"תועבת ה' כל גבה לב".

...

לפנינו שני סיפורים. האחד יעסוק בצפור השחווטה, בענין לשון הרע. והשני יעסוק בצפור החיה ועץ הארז, עדינות הרוח שהפגינו ענקי התורה זה לזה: ארע פעם ששלח החפץ חיים למכירת ספריו, מעל בשליחותו ולקח לעצמו חלק מכספי המכירות. כאשר נתגלו מעשיו לחפץ חיים, לא אמר לו מילה, אך הפסיק לשלוח אותו למכור את ספריו. הלה לא הסתפק בכך, והמשיך להסתובב בעירו בתור 'מגיד', וכאשר

<< המשך מעמוד 13 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

סיור בבית החדש

כשרכש אחד מרבני ישיבת 'קול תורה' דירה חדשה, הזמין את ראש הישיבה, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, לבקר בבית החדש. כשנכנס הרב הביט בבית כה וכה, החמיא על טיבו ונוחיותו, וגם החליט לעשות סבב בכל חדרי הבית, לסקור חדר אחרי חדר...

תלמידי הביטו, המה ראו כן תמהו. מדוע משוטט ראש הישיבה בכל חדרי הבית? הרי זמנו יקר ערך עד למאוד, כל שניה מנוצלת כהלכה. על שום מה הסתובב בבית בסבלנות כה רבה, וסרק חדר אחר חדר, פינה אחרי פינה? כשפרשו את שאלתם לפניו, השיב להם בפשטות: "נכנסתי לביתו החדש, ושמחתי מהעובדה כי אחד מחבריי זכה להרחיב גבולו בבית חדש ויפה. רצייתי להביט בבית בעין טובה, מתוך פרגון ושמחה על שזכה ידידנו לבית שכזה. בית שמכניסים בו עין טובה - הוא בית מבורך, רצייתי להכניס את הברכה לכל פינה בבית!".

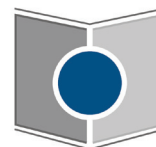
כי יש בידינו כח עוצמתי, יש לעין שלנו השפעה רבה, להעניק טוב, להשפיע ברכה, לפתוח את שערי השפע בבתי חברינו. הבה נביט ב'עין טובה' בכל המתרחש סביבנו, ונשפיע רוב טובה וברכה עבורנו ועבור הסובבים אותנו!

אל תתייחס להצלחתך האישית באותה כתובת, אלא תשמח בהצלחת ידיך, שהצליח לגייס סכום כסף נכבד, בלי קשר לשאלת הצלחתך. אם תהיה לך עין טובה ומפרגנת לראשי הישיבות האחרים - או אז תצליח עד מאוד במעשי ידיך!".

בסגנון דומה כותב בעל ה'אמרי אמת' מגור ז"ע: הלא הכל יודעים כי עין הרע מזיקה ומסוכנת. עין הרע היא לא משחק ילדים - כשאדם סופר את הישגיו והצלחותיו של חברו מתוך צרות עין, הוא נותן בו עין הרע, ומזיק לו עד מאוד. עד כדי כך מזיקה צרות העין, עד שאסור לאכול מלחמו של צר עין, ואסור ליהנות ממנו...

והרי מידה טובה מרובה - אם עין רעה מזיקה כל כך, עין טובה מועילה שבעתיים, פותחת את שערי השפע למתבונן בעין טובה בהצלחת חברו, מוכה אותו בהצלחה משלו. אדם שיש לו עין טובה - הוא מבורך, נכסיו מתברכים, הוא חי בעולם בו הכל טוב ושופע, ונהנה גם הוא מהשפע הרב המושפע בסביבתו...

הלא כך כתוב בפסוק במשלי: "טוב עין יבורך" - מי שיש לו עין טובה הריהו ראוי לברכה, הוא ממשיך שפע, הוא המשפיע טובה וברכה עבורו, עבור משפחתו, ועבור סביבתו כולה...

קדשים

יסודות לסדר קדשים

עם תחילת לימוד מסכת זבחים בסדר קדשים בדף היומי, הננו להודיע לציבור בני התורה על שיעורים מיוחדים שיעסקו בעניני פתיחה ומבוא לסדר קדשים

ירושלים

במוצש"ק פרשת תזריע מצורע תשע"ח
מאת הנאון הגדול

רבי אברהם נח גרבוז שליט"א
ראש כולל הר אפרים בעמח"ס מנחת אברהם
בשעה 22:00 בבית המדרש שבט הלוי רח' אהלי יוסף 17

בני ברק

במוצש"ק פרשת תזריע מצורע תשע"ח
מאת הנאון הגדול

רבי חיים פיינשטיין שליט"א
ראש ישיבת עטרת שלמה
בשעה 10:00 בבית הכנסת דברי שיר רח' זכריה 4

מודיעין עילית

ביום ראשון ל' בניסן תשע"ח
מאת הנאון הגדול

רבי חיים פיינשטיין שליט"א
ראש ישיבת עטרת שלמה
בבית הכנסת נאות שמחה מסילת יוסף 42 א' מודיעין עילית
בשעה 9:30 בערב.

בן תורה נצל הזדמנות פז זו כדי להעשיר ידיעותיך בסדר קדשים
בברכת התורה

מה העצה לעשות כשהסנדק אינו שומר תורה ומצוות, ומשום כבודו אי אפשר לסרב לו?

זכיום השמיני ימול בְּשֵׁר עֲרְלָתוֹ (יב, ג).

בשׁוֹׁת דברי מלכיאל (ח״ד סי׳ פו) מביא מעשה שהיה בעיר אחת, שכיבדו

בסנדקאות אדם ״נוצרי״, וכתב ע״ז דברים חריפים, שיש לגזור איסור על כל המוהלים שלא יהינו למול שום ילד כשהסנדק יהיה בן אמונה אחרת, ואף אם יתעקש אבי הבן, מוטב שישאר ערל משנסייע לעשות דבר כזה נגד הדת והעדת, והילד ימול כשיגדל ועל הבי״ד להעמיד חוקי התורה על מכונם אבל לא לעשות כרצון איש ואיש.

וכ׳ שעוד יש לדון בזה הדנה מצינו שהסנדק נקרא בפוסקים ״בעל הברית״, ולכן כשאין האב משתתף בברית מילה נהגו שהסנדק מברך ברכת ״להכניסו״.

וכיון שנפסק שעכו״ם אסור לו למול, א״כ פשוט שאסור ליתן סנדקאות לעכו״ם, ויש בזה פסול בגוף המילה, דהא עכו״ם שמל פסק הרמ״א שצריך לחזור ולהטיף דם ברית, וא״כ יש לחוש לברכה לבטלה כיון שאין עושה

המצוה כהוגן, והמוהל שיעבור על זה יהא אסור לו לעסוק עוד במצות מילה, ע״כ.

ובקובץ בית הלל (אב אלול תשנ״ט עמ׳ לה) הביא הרב ישראל פסח פיהנדר זצ״ל (בעמ״ח שו״ת אבני ישפה) בשם הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ״ל, שיכול המוהל למול גם אם הסנדק מחלל שבת ואין זה ענינו של המוהל, ועי״ש שדן אם בדיעבד הסנדק היה מחלל שבת, האם צריך להטיף דם ברית.

ושמעת׳ עצה מהגרי״ש אלישיב זצ״ל (שמעת׳ מידידי הרב יוסף ניזר שליט״א) שפעם אחת נתנו סנדקאות לסבא שהיה מחלל שבת, ולא היה שייך לסרב מפני כבודו, ואמר הגרי״ש, שיש להגיד לסבא שההלכה אומרת שצריך להחזיק את רגלי הסנדק אם הוא זקן, כדי שרגליו לא ירעדו בעת המילה, ולקחו כמה אברכים שהחזיקו את רגלי הסבא הסנדק, ובלי שישים לב גם תמכו בכך שהתינוק מונח עליו, כך שבאמת הם החזיקו את התינוק ולא הסנדק.

האם אפשר לומר לכהן בטלפון ״כנגע נראה לי בבית״?

וְכֵן אֲשֶׁר לֹא הִבִּיתִּי, וְהִגִּיד לְפָנָיו לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בְּבֵיתִי. (יד, לה).

המשנה למלך (פט״ו מטומאת צרעת ה״ב) מביא מהתורת כהנים (פרשה ה׳ ה״ז): ״אשר לו הבית״ - שלא ישלח ביד שליח (לומר לכהן ״כנגע נראה לי בבית״), יכול אפילו זקן ואפילו חולה תלמוד לומר ובא״. ותמה

המל״מ מדוע הרמב״ם השמיט דין זה [ועי׳ מעשה רקח]

ובמנחת חינוך (קעזו), הסתפק האם יש מצוה שהבעל הבית יאמר לכהן בלשון הזה - ״כנגע נראה לי בבית״, או שבאמת אינו מצוה כלל, ואם רצה יכול לקרוא לכהן ואינו מודיע לו כלל ובא וראה לבד, רק בא הפסוק לומר שאם אומר לו שלא יאמר בל״ נגע״ אלא ״כנגע״ וכמש״כ החינוך שם והרמב״ם (פ״ד ה״ד)

ומביא המנח״ח את המל״מ הנ״ל שאין לשלוח שליח לכהן, ומוכיח מזה שמצוה עליו לומר בלשון הכתוב - דאי לא הכי מדוע אין לעשות שליח, דלא גרע אם קרא לו סתם לבוא אליו לבית ולא אמר לו שיש נגע, ומוסיף שם שאם הוא מצוה, בלאו הכי אינו יכול לעשות שליח, לדעת המהרי״ט [ח״א סי׳ קכ״ז] דאינו יכול לעשות שליח להקדיש דמילי

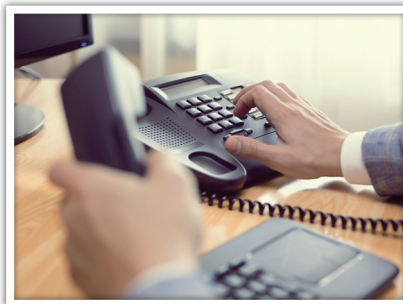
לא ממסרן לשליח.

ואבי מורי שליט״א הסתפק האם אפשר לומר לכהן ״כנגע נראה לי בבית״ - בטלפון, דלכא״ו אם זה דין אמירה לכהן, יש לומר שאינו יוצא ע״י טלפון. והנה איתא בתורת כהנים (שם ומובא בר״ש נגעים יב,ה) שכשבא בעל הבית לכהן, הכהן צריך לומר לו דברי כיבושין: ״בני אין הנגעים באים אלא על לשון הרע״.

ומבאר החפץ חיים שם (וכ״כ החזו״א נגעים סי׳ י׳ סק״ח) שמה שכתוב למעלה, שצריך בעל הבית עצמו לבוא לכהן ולא יכול לשלוח שליח הוא משום שצריך הכהן לומר לו דברי כיבושין.

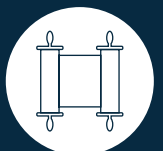
ולפי״ז יש לומר שצריך לבוא לכהן בעצמו - שדברי הכיבושין שאומר לו

הכהן צריך לשמוע באזניו ממש, כדי שישפיע עליו יותר, ובטלפון ישנה השפעה פחותה, וצ״ע.

- מדוע נבחרה טומאת יולדת לפתוח בה את דיני הטומאה?
- מדוע לא נכתבו כל דיני המילה בפרשה אחת?
- מדוע לא נענש אהרן הכהן על שדיבר במשה, כפי שנענשה מרים?
- איך ימנע אדם את הפורענות מלבוא עליו?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר ״דרש דוד על התורה והמועדים׳ לרכישה התקשרו 02-5609000

איזה עצה נתן הגר"ח קניבסקי שליט"א להנהלת ת"ת עץ חיים בירושלים?

צרעת פורח בו, כדי שינתץ את הבית עצו ועפרו והיו זורקין לחוץ לעיר ועפר אחר יקח, כדי להציל את ישראל מכל היזק, ע"כ. מעין זה כתב במושב זקנים (כאן, לבעלי התוספות) בשם הרא"ש, שהקשה על מה שכ' רש"י שהנגעים היו כדי למצוא מטמוניות, שזה רק בבתיים אבל בבגדים למה יש נגעים, וכתב: כיון שהיו להם בגדים שהיו משמשים לעבודה זרה, ובני ישראל לא היו יודעים מזה, לכך נתן הקב"ה נגעים בבגדים הללו וממילא היו מבערים אותם.

ובשו"ת שאילת יעקב (לרבי יעקב פראגר זצ"ל חתנו של המהר"ם ש"ק ח"ב סי' ס"ד אות י') הביא את דברי הזוהר הנ"ל, וכתב לפי"ז ליישב את מה שנאמר (דברים כב, ח) "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך", שלכאור' קשה מדוע כתבה התורה בית חדש, הרי גם בבית ישן יש חובה לעשות מעקה.

אולם ע"פ דברי הזוהר יש לומר שרמזה התורה שבבואם אל ארץ כנען מי שאפשר לו יבנה בית חדש שאין בו רוח של טומאה, ע"כ.

ויש לדון האם בית ישן אלא שצבעו אותו נקרא בית חדש אף לגבי סילוק הטומאה, וראה תורת חיים עירובין (נג: ד"ה רב ושמואל) לגבי מחלוקת רב ושמואל אם "מלך חדש" שנאמר בתחילת שמות הוי ממש או שנתחדשו גזירותיו, והביא נפק"מ לגבי מקח וממכר, שאם אדם התחייב לחברו למכור לו בית חדש, ולבסוף נתן לו בית ישן אלא שסיידו וכיירו וצבעו, שלמ"ד חדש ממש, המקח חוזר, ולמ"ד שנתחדשו המקח קיים שאף בית מחודש נקרא חדש. וראה בשו"ת

מהרש"ם (ח"ג סי' שנו) שפסק על פי דברי התורת חיים. ושמעתי שלאחרונה רכשו הנהלת ת"ת עץ חיים בירושלים את בנין בית הספר "למל" עבור התלמוד תורה, והלכו לשאול את הגר"ח קניבסקי שליט"א לפני הרכישה אם זה ראוי שתלמידים ילמדו תורה בבנין שלמדו בו חופשיים והיה לסמל ומאבק ביישוב הישן בתחיית השפה העברית ולימודים כלליים. והשיב להם: שיצבעו את הבנין ואז זה נקרא בנין חדש, ואין לחשוש.

ינתתי נגע צרעת בבית ארץ אֲהוֹתְכֶם. (יד, לז)

והוא אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיים כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן.

בזוהר הק' (פר' תזריע דף נ.) הקשה על פירוש זה, אם נאמר שטעם נגעי בתים כדי לגלות את המטמוניות, מדוע צייתה התורה לחלוץ את האבנים ולקחת עפר אחר ואבנים אחרות, די היה לפנות רק מקום הנגע,

והוא אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיים כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן.

וכתב שם [מתורגם]: כל הבונה בית, כשהוא מתחיל לבנות חייב הוא להזכיר בפיו כי לכבודו של הקדוש ברוך הוא בונה. ואז שורה על מעשיו סייעתא דשמיא, והקדוש ברוך הוא משרה על ביתו קדושה וקורא עליו שלום, כמו שנאמר "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא".

ואם לאו עלול הסטרא אחרא לשכון בביתו חלילה,

וכל שכן שמזמין הוא את הסטרא אחרא אם בונה הוא את ביתו כדי להטמא בו, ודאי ששורה רוח טומאה.

ומי שגר בו אינו נפטר מן העולם עד שנענש בבית זה, וכל מי שגר בבית עלול להנזק, שהרי בדירה זו שורה רוח הטומאה המזיקה את הנמצא בבית. ואם תשאל כיצד נדע אם שורה בבית רוח טומאה, נוכל לדעת זאת אם נזוק בונה הבית או אנשי ביתו בגופם או בממונם.

וזהו הענין של נגעי בתים כשנכנסו ישראל לארץ, שעשה הקדוש ברוך הוא כן מרוב אהבה וחייבה לישראל שבכל בית שהיה מוכן לטומאה היה נגע

מה מקור המנהג להריח בשמים בברית מילה?

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ג).

בשור"ע יו"ד הל' מילה (רסח,א) כתב שיש נוהגים שבברית מילה נוטלים הדס ביד ומברכים עליו ומריחים בו.

ובס' כורת הברית (מובא באוצר הברית ח"ב עמ' ש"ו) כ' טעם למנהג זה, ע"פ מש"כ בס' מעבר יבוק (עתר ענן הקטורת פ"ה ד"ה וכן ליל), "שכל העם ההולכים לברית מילה הם כמקבלים פני שכינה הבאה להופיע מאורה על כל המטפלים במצוה ההיא, ויש להם תוספת נשמה גם כן, לכן אמרו שיום טוב שלהם הוא כמו שביום טוב יש נשמה יתירה".

ולפי"ז כתב שם, שאם בשעת הברית יש נשמה יתירה, א"כ בגמר הברית מסתלקת הנשמה יתירה, ואי לכך יש לברך על הבשמים כמו שמברכים במוצאי שבת.

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

"הרגיל בזיתים משכח תלמודו, והרגיל בשמן זית - משיב את תלמודו"

האם האוכל זיתים עובר איסור, ובאלו אופנים מותר לאכול זיתים?

אמנם כתב הגר"ח"ק שנכון ליהזר מכל הדברים הגורמים שכחה, כדכתב המשנ"ב סוף סי' קנ"ח לגבי שלא ינגב בחלוקו, ובסוף סי' ק"ע לגבי אכילת לב של בעלי חיים, וכתב שנשים א"צ ליהזר בזה שאינן מצוות בת"ת, אבל קטנים יזהרו כדי שלא יזיק להם לכשיגדלו.

בענין אכילת זיתים כתב היעב"ץ בהגהותיו להוריות ובספרו 'מור וקציעה', שדווקא חיים גורמים שכחה, לא כבושים, ומיישב בזה את התנאים שאכלו זיתים, אך במאירי בהוריות כתב וזה לשונו הזהב: "מכיון שהחכמה היא עיקר גדול ויתד שכל היחסים תלויים בה, צריך אדם להשתדל בה תכלית ההשתדלות ולהיות תורתו קבע וכו' וכן לשמור עצמו מהדברים המשכחים והמטמטמים את הלב, כמו לב בהמה וזיתים מלוחים וכו'" עכ"ל, מבואר שיש להמנע גם מזיתים מלוחים.

אכן המג"א כתב בשם האריז"ל, שהאוכל זיתים ע"פ כוונה שיש בהם אינו משכח, אלא מוסיפים לו זכרה, ואנו אין לנו עסק בנסתרות, רק נעתיק מש"כ ה'כף החיים' (סימן קנ"ז ס"ק כ"ז) שהכוונה כשאוכל זיתים יכוון "אל אלהי"ם מצפ"ץ" ע"ש הכתוב "אל אלוקים ה' הוא יודע וגו'" ושם הו"ה מתחלף בא"ת ב"ש למצפ"ץ, וג' שמות אלו עולים בגימטריא 'זית', ומסתבר שהתנאים שאכלו זיתים כווננו הכוונה המיוחדת להם לתקנם.

עוד כתב הגר"ח"ק שכיון שמוזכר בגמ' 'הרגיל בזיתים' משמע שאם אוכל באקראי אין לו שכחה, והביא מברכות דף מ', שרגיל היינו אחת לשלושים יום, אך בהגהות הביא משבת (ק.). שזכר והוא דלא רגיל לארבעים יום ע"ש.

בספר 'שלמת חיים' סי' תתס"ט וכן הגר"י וועלף בהגהות לספר 'שמירת הגוף והנפש', כתבו עצה לאכול זיתים ולטבלם בשמן זית, שמה שהזית משכח השמן מזכיר, והובאו בפסקי תשובות (סי' ק"ע הערה 77) ע"ש, עוד שכן נהגו בירושלים וכן סמך הגרש"ז אויערבך על זה, אכן הגר"ח"ק בספר הזיכרון פקפק בזה, דיתכן לפי טבעו שיותר ישכחו הזית ממה שיזכירו השמן.

מסכת הוריות הוריות דף יג':

מבואר בגמרא (דף יג'): שהרגיל בזיתים משכח תלמודו, והרגיל בשמן זית - משיב את תלמודו, ואמר רבי יוחנן שכשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה.

דנו הפוסקים: האם האוכל זיתים עובר איסור, ובאלו אופנים מותר לאכול זיתים? שמיצונו ביבמות טו: שרבי צדוק שלח זיתים לרבי יוחנן החורני, ובברכות לח: רבי יוחנן אכל זית מליח.

יש מהפוסקים שכתבו שדברים שנאמר עליהם שגורמים שכחה, מי שאוכלם עובר באיסור "השמר לך פן תשכח וגו'", אך מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו שיח השדה בספר זיכרון (נדפס סוף ח"א) הביא מספר חסידים, שאין בזה איסור

שכתב שאחד שאל את החכם, אם מותר לאכול מלחם שאכלו ממנו עכברים, וחושש שמא ישכח מתלמודו, השיבו החכם: "אינך חייב עד שישיב ויסירם מלבו, ואני רואה שאינך עוסק בתורה ואתה פנוי, והיית יכול לעסוק וכל היום אתה בטל מדברי תורה והולך אתה עם עמי הארץ, לשמוע דברים בטלים, מוטב היה לך שלא היית נזהר מדברים המשכחים כדי שהיית שוכח דברים בטלים שאתה עוסק בהם" עכ"ל, הרי שאין בזה אפילו איסור מדרבנן.

וכתב ע"ז הגר"ח"ק שליט"א שצ"ב, למה אין זה נחשב שמסירם מלבו, ות"י שכיון שאין זה מוכרח שישכח ואוכל להנאת עצמו וגורם להחליש את הזיכרון לכן אין איסור, משא"כ מי שמתבטל ואינו חוזר על משנתו שבוודאי ישכח זה נחשב שמסירם מלבו.

ומש"כ הא"ר בסי' ק"ע בשם 'ספר הגן' שהאוכל וממלא כרסו עובר משום "השמר לך פן תשכח", ביאר הגר"ח"ק בסוף ספר הזיכרון שהכוונה ל"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך", שהולך אחר הנאותיו ושרירות לבו.

הרה"ג רבי יהודה לב שליט"א
בעמח"ס "לב המועדים"

לב המועדים
הלכות טעמים ומנהגים

מדוע לא פוסקים מלשאול "ותן טל ומטר" כבר שבועיים לפני יו"ט ראשון של פסח, כדי שלא יטריד הגשם את עולי הרגל בעלייתם לירושלים?

עדיין לא התחילה קבלת השפע והברכה, נמנעים מלבקש התחלתו, עד שיספיקו עולי רגלים לחזור לביתם, שכן חמור יותר להפסיק בטרם זמן מלהימנע להתחיל (בשם הגרי"ש"א).

טעם אחר: כשהולכים לבית המקדש, אפשר ללכת אף כשיורדים גשמים ושלגים, משא"כ כשחוזרים מבית המקדש. וכן רמזו בפסוק: "בבית אלוקים נהלך ברגש" - "ברגש" ר"ת "ברד רוח גשם שלג", כלומר כאשר הולכים לבית אלוקים - אפשר ללכת גם כאשר יורדים גשמים ושלגים, משא"כ כשחוזרים (הגר"ח"ק שליט"א).

טעם אחר: לעליה לרגל לא חששו שיהיו בדרכים גשמים, ואף שיכולים למעוד מהגשם, משום ששלוחי מצווה אינם ניזוקים (פסחים ת, ב). אולם כשחוזרים מירושלים לבית, הרי איכה מ"ד דשלוחי מצווה אינם ניזוקים, דווקא בהליכתם אבל לא בחזרתם (פסחים שם), ולכן לא חששו שייזקו מהגשם על הדרכים ולכן לא מבקשים עד ז' חשון, שיוכל כל אדם לחזור לביתו בשלום" (הרב גמליאל הכהן רבינוביץ מח"ס 'גם אני אודך').

מתחילת תפילת מוסף של יו"ט ראשון של פסח, מתחילים לומר בתפילת לחש "מוריד הטל" עד יו"ט אחרון של סוכות

הטעם שלא פוסקים מלומר "ותן טל ומטר" שבועיים לפני יו"ט ראשון של פסח, מפני עולי הרגלים,

כמבואר שבארץ ישראל מתחילים לשאול בליל ז' חשון, כדי שיספיקו עולי רגלים שעלו לרגל להגיע לביתם, ולא יטרידום הגשמים. וקשה: מדוע לא פוסקים מלשאול כבר שבועיים לפני יו"ט הראשון של פסח, כדי שלא יטרידום הגשם בעלייתם לירושלים? (קובץ בית הלל עמוד קכה).

כיון שהעולים לרגל בסוכות עדין לבושים בבגדי קיץ, ואינם מצויידיים בבגדי חורף, כדי שיוכלו ללכת בגשם, משא"כ כשעולים לרגל בפסח, שהוא סוף החורף מצויידיים בבגדי חורף, ויכולים לעלות לרגל למרות הגשמים (הגרש"ז"א הובא בספר תורה ציון בדין אמירת ותן טל ומטר).

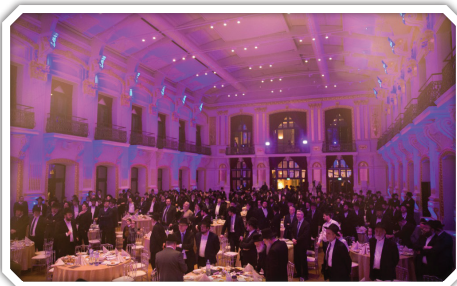
טעם אחר: לפי שאת קבלת השפע והברכה של הגשם, לא מבקשים להפסיק לפני הזמן, ולכן ממשיכים לבקש טל ומטר עד יו"ט ראשון של פסח, אך אם

מעמד מרומם לקראת סיום סדר נזיקין וחיזוק לימוד הדף היומי בהלכה באולם שבו התכנסו מאורי הדור זי"ע בוינה בירת אוסטריה

וינה מצטרפת ל'דרשו' במעמד הנכבד אשר חיבר את כלל הקהילות לחיזוק לימוד התורה ופתיחת שיעורי הדף היומי בהלכה וסניף דרשו בעיר שבה נשמע קולו של הכהן הגדול מראדין מרנא החפץ חיים זיע"א

בחודשים האחרונים וכבר משתתפים בהם בני העיר. בסיום סדר נזיקין התכבד הג"ר דוד בדיל שליט"א ראש הכולל בוינה ומגיד שיעור בדף היומי, אשר שזר בסיום דברי תורה וחיזוק לבני הקהילה תוך שהוא מסביר את דברי הגמרא בסיום סדר נזיקין ברעיונות ודרוש לכבוד המעמד הגדול. את הקדיש אמר הרה"ח דוד יודא הירש ואת סדר קדשים פתח בטוב טעם מגיד השיעור הרה"ח יצחק בנימין ניימן. ברגש רב נשמע משאו של נשיא דרשו, אשר עמד בדבריו בהלכה ובאגדה על הנסיים המופלאים של כלל ישראל בחודש זה, תוך עמידתם בניסיונות ושמירתם על טהרת העם והעבודות שהיא חירות לה' ולתורתו. ובימים אלו, עלינו להתחזק בריבוי לימוד התורה והתנזרות מהדברים שמהותם גשמיות

במעמד מרומם שהדיו נשמעו למרחוק התכנסו בני העיר וינה מכל הקהילות לקראת סיום סדר נזיקין בלימוד הדף היומי בבלי, וחיזוק לימוד המשנה ברורה דבר יום ביומו במסגרת לימוד הדף היומי בהלכה. ההתרגשות הגדולה בעיר וינה החלה עוד לפני מספר חודשים כאשר התבשרו בני העיר כי האירוע המרומם עתיד להתקיים באולם סופיימזאלה, האולם הגדול והנכבד שבו התקיימה הכנסיה הגדולה השנייה, האולם שבו נשאו את דבריהם גדול ומאורי הדור זיע"א ומשמם יצא דבר ד' מפיהם לדורי דורות. והנה שוב לאחר 95 שנה, שבמהלכם לא התקיים אירוע יהודי באולם זה, לאחר החורבן הגדול של יהדות אירופה כאשר במהלך המלחמה אף טימאו

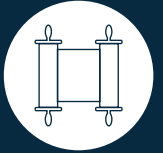

על מנת שנוכח לראות את יד' עלינו בימים אלו כהשפעתם מימי הניסים הגדולים. את המעמד הגדול ליווי בשירה וזמרה בעל המנגן ר' ישראל אדלר הי"ו ומקהלת ילדי וינה בניצוחו של ר' משה שטרן, בליווי תזמורת, ובין גברא לגברא השמיעו שיר ושבח לבורא עולם על שזכינו למעמד חיזוק התורה הקדושה בעיר וינה. ברמה נשמע משאו של אורח הכבוד הגה"ח רבי זושא הורביץ שליט"א רב קהילות החסידיים בעיר אלעד, אשר קולו הדהד ברחבי האולם, לשזור יחדיו את לימוד הדף היומי בבלי יחדיו עם לימוד ההלכה, באשר הם השלימות הנספכת של היהודי המבקש דעה את ד'. ובחודש הזה אשר בו ישועות מקיפות ניתן ליטול בהקפה כביכול מאת ד' על ידי קבלה טובה, ואין לנו קבלה טובה יותר מזה של הצטרפות ללימוד הדף היומי בהלכה, ובקבלה די כדי לזכות לישועות המקיפות המובטחות. לאחר מכן נשמע משאו בשידור של הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שבדבריו עמד על הצורך הגדול של כל יהודי לקבל על עצמו את לימוד ההלכה דבר יום ביומו, שהרי לא ניתן לחיות כיהודי ללא ידיעת ההלכה ודבר בסיסי זה יש על כל אחד לקבל על עצמו. בשעת ערב מאוחרת בריקודי שמחה לכבודה של תורה, ננעל המעמד ההיסטורי בעיר וינה, אשר בוודאי יתיר רושם לעוד שנים רבות.

את האולם הנכבד כינוסים של המפלגה הנאצית, מתכנסים באולם זה שוב כאות להמשך הדורות, יהודים החרדים לדבר ד' על מנת להתחזק באותם דברים שמסרו מאורי הדור זי"ע, להמשיך את שושלת החינוך הטהור בלימוד התורה הקדושה. הקול הדהד ברחבי האולם מאז לפני 95 שנה ועד עתה, עמלינו אלו הבנים, כי כאשר רואה הילד את אביו חי על פי ההלכה, לומד הלכה, קובע עיתים לתורה, הרי יש בידינו את הדרך המסורה לעלות בית אלוקים, ובחודש אשר בו נגאלו ישראל, ויצאו כבני חורין מעבדות החומר לגאולת עולמים ולקבלת התורה, שוב נשמע הקול באולם זה ועודנו חי וקיים. יחדיו נכנסו לאולם הגדול והמפואר רבני העיר הגרא"י שוורץ שליט"א הגרמ"י וויס שליט"א הגרא"א מרגוליס שליט"א הגר"א חוטובלי שליט"א, הגר"מ פרסבורגר שליט"א הארבעים הראשיים הרב אריה פולגר שליט"א והרב חיים איזנברג שליט"א ויחד עמם נשיא דרשו רבי דוד הופשטר שליט"א אשר הגיע במיוחד לאירוע ולמעמד הגדול. את המעמד הגדול פתח הג"ר בנימין עקשטיין שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת בלונדון וי"ר דרשו אירופה, אשר העלה על נס את גודל השעה וגודל המקום שבו אנו ניצבים לסיום סדר נזיקין וחיזוק לימוד ההלכה, בהמשך הסביר יו"ר דרשו אירופה את כללי ההשתתפות בתכניות דרשו השונות, ובירך את הקהילות על יסוד השיעורים החדשים בדף היומי בהלכה אשר הוקמו

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר ליטול ריבית מהבנק עבור השבתות?

מדוע אסור לתת מתנה בשבת?

האם מותר לאדם לעבור על איסור כדי להציל אדם אחר מאיסור חמור יותר?

איסור 'שכר שבת'

- אסור ליטול 'שכר שבת' גם עבור פעולה של מצוה; ויש שמתירים, אך אף לדעתם אין הנוטל שכר רואה ברכה בשכר זה; ולכתחילה אין להקל כדעה זו.
- מותר ליטול ריבית יומית מהבנק עבור יום השבת, כיון שהיא מחושבת לפי ימי עסקים שאינם מחושבים משעת השקיעה, כך שחלק שכר השבת 'מובלע' בריבית של יום שישי, וחלקו מובלע בריבית של יום ראשון. אולם, כאשר חל יום טוב ביום שישי או ביום ראשון, חובה לנכות מדמי הריבית סכום הניתן עבור יום עסקים אחד, ולתתו לצדקה באופן שלא ידעו מי הוא הנותן.

פעולות חולין שונות האסורות בשבת

- חכמינו ז"ל אסרו לקנות ולמכור בשבת, מחשש שמא יכתבו את פרטי העסקה. וכן אסרו לתת מתנות בשבת, משום שהנתינה דומה למקח וממכר.
- המדידה אסורה בשבת, אף בכלי שאינו מיועד למדידה, משום שזהו מעשה חול - 'עובדין דחול'. ומדידה לצורך מצוה מותרת; וצורך רפואי נחשב כצורך מצוה.
- מן הדין מותר להרהר בשבת בדברים האסורים בשבת, אשר עתיד לעשותם בחול. אולם, הרהור הגורם לטרדה ודאגה, אסור. ומצוה להמנע לחלוטין מלחשוב בעסקי החול.

הלכות שבת שונות

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הכותב'. והאיסור הוא בכל שפה שהיא, דהיינו בין בשימוש בתוכן השפה, ובין בשימוש בצורת האותיות של השפה.
- חולה הנוטה למות, המבקש שיודיעו לקרוביו באמצעות הטלפון שיבואו אליו מיד במוצאי השבת - מותר לומר לגוי לעשות כן.
- אסור לבית דין להמית בשבת את מי שהתחייב מיתה. וכתב בספר החינוך טעם למצוה זו - שרצה השי"ת לכבד את יום השבת, שגם החוטאים ינחו בו.
- בעבר הרחוק היו מתקיימים 'ירידים', ובימי היריד החרימו רבני הקהילות את הסוחרים שלא פרעו את חובותיהם לחבריהם, והשמש היה מכריז את שמותיהם בבית הכנסת בשבת, מתוך הכתב.
- בחילול שבת בפרהסייה ובעבודה זרה, ישנה חומרה שאינה קיימת בכל העבירות שבתורה - שהעובר על אחת מהן, נחשב כמומר לכל התורה כולה.

עבירה על איסור כדי להציל אדם אחר מאיסור חמור יותר

- אסור לאדם לעבור על איסור קל, כדי להציל את חברו מאיסור חמור; אולם, אם חברו לא פשע בדבר, ועומד לעבור על האיסור לאונסו - מותר לעבור על איסור קל, כדי להצילו מאיסור חמור.
- מותר לחלל שבת כדי להציל אדם אחר מהמרת דתו, אולם, אסור לחלל שבת כדי להציל אדם מאיסור אחר, חמור ככל שיהיה, משום שחילול שבת עצמו הוא מהעבירות החמורות ביותר.
- גם אדם המלמד את בנו אומנות, חייב ללמדו תורה, הלכות ומוסר, לפני לימוד האומנות, וכן במקביל ללימוד האומנות.
- מותר למכור ספרי קודש בבית הכנסת, ואין בדבר זלזול בכבוד בית הכנסת, משום שהקונים מקיימים מצוה בקניית הספרים.